

บทที่ ๓

สภาพปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ ๖ ท่าน และวัยรุ่น ๖ ท่าน นอกจากนี้ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องสภาพปัญหาของวัยรุ่น ซึ่งมี ๓ ประเด็นหลักด้วยกัน คือ เรื่องปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการใช้สารเสพติด และปัญหาการก่ออาชญากรรม/การกระทำความผิดกฎหมาย

๓.๑ สภาพปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทย : มุมมองของนักวิชาการ - ผู้ปกครอง

๓.๑.๑ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน

ปัญหาของวัยรุ่นเป็นปัญหาที่ใหญ่มากในสังคมไทย เช่น วัยรุ่นตีกันทะเลาะกัน วัยรุ่นติดเกมส์ ติดยาเสพติด รวมถึงใช้ชีวิตรถจักรยานยนต์ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ

ปัญหาของวัยรุ่นสื่อแสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของสังคม เหมือนกับอาการป่วย เช่น มีอาการไอจาม คันที่ผิวหนัง หรือมีแผลเป็นตุ่มขึ้นตามร่างกาย ก็แสดงให้เห็นว่า ร่างกายของเราเริ่มอ่อนแอ ไม่มีภูมิคุ้มกัน เพราะฉะนั้นปัญหาของเด็กวัยรุ่นที่กล่าวมานั้นเป็นปัญหาที่อยู่ภายในสะท้อนถึงความอ่อนแอในสังคม อาจเป็นเรื่องของระเบียบวินัย การที่เด็กวัยรุ่นมีปัญหาต่าง ๆ นั้นสะท้อนถึงจิตใจของเขาไม่มีภูมิคุ้มกันเริ่มอ่อนแอ ก็สะท้อนจากสังคมของเราเอง นับแต่เรื่องครอบครัว การเลี้ยงดูอบรมต่าง ๆ เราไม่มีภูมิคุ้มกัน สถาบันครอบครัวของเราก็อ่อนแอลง จึงทำให้มีปัญหาเกิดขึ้น เราไปโทษเด็กวัยรุ่นอย่างเดียวไม่ได้ พวกเขามีภาพสะท้อนสังคมของผู้ใหญ่ คือ

๑) ขาดการดูแลเอาใจใส่

๒) ขาดระบบภูมิคุ้มกันป้องกันวัยรุ่นไม่ให้ประพฤติเสื่อมเสีย

- ปัญหาเด็กวัยรุ่นสะท้อนปัญหาความอ่อนแอของสังคมไทย

- ปัญหาของสังคมก็สะท้อนความไม่มีระเบียบวินัยของครอบครัว ชุมชน สังคม

และประเทศ

ความไม่มีระเบียบวินัยของผู้ใหญ่ ก็สะท้อนมาถึงเด็กวัยรุ่นด้วย เช่น การขับซิ่งบนท้องถนน การใช้เส้นสายวิ่งเต้น ไม่เคารพกติกา ไม่เคารพกฎหมาย ใครมีเส้นก็ไม่ผิดกฎหมาย กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติเหมือนกันเท่าเทียมกัน แต่สังคมไทยใช้ความสนิทสนมส่วนตัว ใช้เส้นสาย พร้อมทั้งจะละเมิดกติกาของสังคม อยู่ที่เส้นสายใครใหญ่ สะท้อนถึงการไม่มีระเบียบวินัย ความไม่มีระเบียบวินัย ทำให้สังคมไทยอ่อนแอ ไม่มีกติกา มีกติกาแต่ก็ไม่ปฏิบัติตาม ความไม่มีระเบียบวินัยก็สะท้อนมาถึงเด็กวัยรุ่น เด็กจึงกลายเป็นผู้ไม่มีระเบียบวินัย

๒. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

ต้องสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี ด้านการวางระบบระเบียบ กติกาของสังคม ผู้ใหญ่ต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ใหญ่ต้องเป็นคนที่มีระเบียบวินัย ผู้ใหญ่ในที่นี้คือตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุดจนถึงครอบครัว คือต้องยึดถือกฎกติกาเดียวกัน ผิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก ไม่ใช่ใช้วิธีการลัด ไม่ใช่เส้นสาย คนไม่มีกติกาจะเป็นคนแปลกหน้า จะเป็นคนที่สังคมรับไม่ได้ ตัวอย่างง่าย ๆ เช่น ฝึกเรื่องการเข้าแถว เข้าคิว ฝึกความมีระเบียบวินัยมาก่อนได้ก่อนมาหลังได้ทีหลัง การทิ้งขยะให้ถูกที่ถูกทาง

ทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า จุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุกอย่างคือ “ศีล” ศีลคือความมีระเบียบวินัย ถ้าเราสร้างศีลให้คนไม่ได้ เราก็พัฒนาระเบียบวินัยไม่ได้ การพัฒนาสังคมประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ต้องฝึกเรื่อง “ศีล” รากฐานของสังคมไทย ก็คือการมีระเบียบวินัย ถ้าครอบครัวมีระเบียบวินัย สังคมก็มีระเบียบวินัย ฝึกความมีระเบียบวินัยให้เด็ก ๆ ตั้งแต่เล็ก ๆ จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่^๑

๓.๑.๒ ดร.บุญเลิศ โอธสุ อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน

ปัญหาของความรุนแรงทางเพศ มีสาเหตุเกิดจากปัจจุบันวัยรุ่นมีสภาพแวดล้อมคือมีเครื่องมือ เทคโนโลยี ข่าวสารข้อมูลที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข่าวสารข้อมูลเกิดขึ้นตามอำนาจของกิเลสของแต่ละคน เด็กแต่ละคนไม่มีวุฒิภาวะที่จะสามารถควบคุมตัวเองได้ วัยรุ่นที่อายุ ๑๕, ๑๖ ทางเพศก็คือเด็กหญิงที่กำลังเป็นสาว ตัวปัญหาสำคัญทางพระพุทธศาสนาก็คือ

๑) “ราคะ” หรือ กามตัณหา เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นตามอำนาจของกิเลส ตัวอย่างของโทสะแตกออกเป็นปัญหาเรื่อง ท้องก่อนแต่ง ท้องในวัยเรียน สาเหตุเกิดจากตัวกามคุณ ก็คือ กามราคะ เพราะกิเลสภายในเป็นตัวกระตุ้นออกมาถึงสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น มีการแหกหักกัน โฉนหักกัน นำมาซึ่งการเกิดปัญหาขึ้นมา ที่นี้ความรุนแรงทางเพศไม่ใช่เฉพาะเรื่องกามคุณ ความรุนแรงทางเพศที่เป็นสาเหตุอีกอย่างก็คือ ตัวโทสะ

๒) “โทสะ” หรือเรียกตัณหาตัวนี้ว่า “ภาวะตัณหา” มีความต้องการให้เป็นอย่างนั้น อย่างนี้ บางทีมันเป็นแรงขับออกมา เป็นตัวโทสะที่เด็กวัยรุ่นตีกัน ปาดคอกัน เด็กแว้นที่แข่งรถ คือมีความรุนแรงทางเพศ ที่มีสาเหตุมาจาก “โทสะ” ความโกรธความพยาบาท

๓) “โมหะ” คือตัวอวิชชา คือความไม่รู้ในสภาพความเป็นจริงที่เด็กวัยรุ่นมี ทั้งราคะและโทสะ ซึ่งเป็นสาเหตุทั้ง ๒ อย่างทำให้เกิดปัญหาอย่างอื่นตามมาทางกายภาพ เพราะเขามีความหลง คือ ตัวโมหะ หรืออวิชชา เพราะเขาไม่รู้ในความเป็นจริง “โมหะ” คือ ตัวแม่ใหญ่ของการเกิดปัญหา ความรุนแรงที่แสดงออกมากลายเป็นความเสียหาย ทางกายภาพหรือทางสังคม ในทางศาสนาบอกไว้ชัดเจนคือ เชื้อไฟ ๓ อย่างคือ ราคะ โทสะ โมหะ

^๑ สัมภาษณ์ พระมหาสมบุญ รุฑติโก, ดร., คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

๒. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

การประยุกต์ขันติในระดับกายภาพด้านร่างกายหรือสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ต้องมีความอดทนต่อความลำบาก เวลาเกิดความรู้สึกท้อแท้ท้อถอย คือต้องอดทนต่อการทำงาน ทำหน้าที่ อดทนต่อความร้อน ความหนาว ความหิวโหย

อริวาสันขันติ การอดทนอดกลั้นต่อกิเลสที่เกิดขึ้นในใจ รักใคร่ใคร่ต้องมีความระงับชั่งใจตัวเอง เช่น เวลาความรักเกิดขึ้น อยากจะรักคนนี้จะรักคนนั้น อยากจะมีเพศสัมพันธ์ ต้องมีความระงับยับยั้งชั่งใจ (ขันติภายใน) ต่อโทสะ กิเลสที่เกิดขึ้นในใจ เช่น ไม่ชอบคนโน้น ไม่ชอบคนนี้

อดทนต่อความลำบาก อดทนต่อความเจ็บใจ ถ้าอดทนอดกลั้นต่อกิเลสทั้ง ๒ ตัวนี้ได้ คือ ระคะ โทสะ ตัวโมหะ เป็นกิเลสที่ต้องใช้ตัวปัญญาคือ ต้องให้เขาค่อย ๆ รู้จักสังคม ถ้าระงับกิเลส ๒ ตัวนี้ได้ เขาก็จะเริ่มฉลาดขึ้น หรือรู้เท่าทัน ก็คือตัวโมหะ หรืออวิชชา ก็ค่อย ๆ หายไป ต้องอาศัยการเรียนรู้หรือการปฏิบัติให้เข้าถึงความเป็นจริง จนถึงการเข้าสู่กระบวนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

โสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม ความงาม เป็นหลักธรรมคู่กับขันติ ขันติเป็นตัวนำ คือความอดทน อดกลั้น ต่อโทสะ โมหะ โสรัจจะ ความสงบเสงี่ยมความงามก็จะตามมา ก็งามทั้งภายนอก และงานทั้งภายใน ทำให้เกิดศีล, สมาธิ, ปัญญา คุณธรรมอื่น ๆ ก็จะตามมา โสรัจจะก็จะแสดงออกมาทางกาย สงบเสงี่ยม เรียบร้อย ก็จะทำให้สังคมนั้นมีแต่ความสุข ไม่ทำให้สังคมนั้นเดือดร้อน^๒

๓.๑.๓ ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน

วัยรุ่นปัจจุบันมีปัญหาดังนี้

๑) ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่ทุกรัฐบาลพยายามแก้ไขวัยรุ่นที่เข้าไปพัวพันกับยาเสพติดนั้น ปัญหามาจากเพื่อนที่ติดยาเสพติดนั้นชักชวนให้สูบบุหรี่และเสพ หรือวัยรุ่นที่บิดามารดาแยกทางกัน ขาดผู้ใหญ่คอยดูแลสอดส่อง เป็นเหตุให้วัยรุ่นก่ออาชญากรรม

๒) ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัย ปัจจุบันวัยรุ่นบางส่วนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน อันก่อให้เกิดการตั้งครรภ์

๓) ปัญหาทะเลาะวิวาท วัยรุ่นเป็นวัยที่ทะเลาะวิวาทกันได้ง่าย เพราะยังเป็นวัยศึกษาค้นคว้าไม่กลัวตาย จะเห็นได้จากข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์

๒. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

การแก้ปัญหาวัยรุ่นด้วยหลักธรรมขันติและโสรัจจะ ด้วยการสอนให้วัยรุ่นมีความอดทนต่อสิ่งที่มากระทบ ไม่ให้ใจร้อน ยับยั้งความโกรธ ถึงจะโกรธก็ไม่แสดงออกด้วยการตีกัน ทำร้ายร่างกายของกัน มีสติในการดำเนินชีวิต ในทางพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับเรื่องขันติความอดทน และตักขิ ความอดกลั้น ตามธรรมดาวัยรุ่น ถ้าเป็นวัยรุ่นต่างถิ่นไม่ใช่พวกตนเอง จะมีการเขม่นกัน หรือมองหน้ากัน ก็จะนำไปสู่ความไม่พอใจ ถ้าวัยรุ่นได้หลักธรรมคือขันติและโสรัจจะ ความสงบไม่แสดงอาการจะทำให้วัยรุ่นไม่ตีกันไม่ฆ่ากัน สังคมจะเกิดความสงบ^๓

^๒ สัมภาษณ์ ดร.บุญเลิศ โอธสุ, อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๓ สัมภาษณ์ ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม, อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

๓.๑.๔ น.ส.ลัดดา อิ่มอกใจ ผู้อำนวยการโรงเรียน

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน

ปัญหาวัยรุ่นสมัยนี้มีมากกว่าในอดีต เนื่องจากสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ทำให้เกิดปัญหามากมาย มีผู้กล่าวถึงปัญหาของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นคำคล้องจอง ประกอบด้วย ซ้อปิ้ง ซึ่งรถ ชดแฮลก, แดกต่วน, ชวนเซ็กซ์ ซึ่งก็ทำให้เห็นด้วยกับคำเหล่านี้ เพราะปัญหาที่ว่า

“ซ้อปิ้ง” ปัจจุบันวัยรุ่นมักไม่สนใจทำงาน ห่วงสวย ห่วงงาม สนใจที่จะไปเดินตามห้างสรรพสินค้า จับจ่ายใช้สอย ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย ติดหู รสนิยมสูง ใช้ของแบรนด์เนม ใช้โทรศัพท์มือถือราคาสูง พอไม่มีก็จะลักขโมยบ้าง ขาดตัวแลกของบ้าง นอกจากนี้ยังมีค่านิยมเลียนแบบดาราดัง ๆ เช่น แต่งตัวตามสไตล์ดาราเกาหลี เป็นต้น

“ซึ่งรถ” วัยรุ่นมักรวมแก๊งค์ขับซิ่งจักรยานยนต์แข่งกัน แต่งรถให้มีความเร็วแรงเป็นเด็กแว้นท์สก็อยซ์ เทียวกลางคืน ตีกัน มั่วสุมยาเสพติด ไม่สนใจศีลธรรม

“ชดแฮลก” เฮฮาปาร์ตี้ รวมกลุ่มตั้งวงกินเหล้า สูบบุหรี่ ไม่คำนึงถึงสุขภาพ พอเมาก็ทะเลาะวิวาท เทียวก่อวุ่นชาวบ้าน

“แดกต่วน” กินอาหารไม่คำนึงถึงคุณค่าอาหาร มีค่านิยมผิด ๆ นิยมกินอาหารฟาสต์ฟู้ด เห็นเป็นสิ่งที่ดี อดทนทำให้ร่างกายขาดสารอาหาร

“ชวนเซ็กซ์” วัยรุ่นมักมีปัญหา คือ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน ทำให้ท้อง ยังไม่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบ เรียนไม่จบ พ่อแม่ไม่มีงานทำ เป็นภาระครอบครัว ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตตกต่ำ

๒. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในวัยรุ่น

ควรใช้หลักธรรมประกอบการแก้ปัญหาหลาย ๆ อย่าง เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งวัตถุนิยม การเข้าถึงปัญหาของเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีพลังเหลือเฟือ จะเด็กก็ไม่ใช่ ผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง ความคิดความอ่านไม่ค่อยมีความยับยั้งชั่งใจ การแก้ปัญหาควรหลากหลายวิธี หลักธรรมที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาอันดับแรก ควรใช้ความเป็นกัลยาณมิตรทำตัวให้เป็นมิตรกับเขา ต้องรับฟังเขาถึงปัญหา มีเหตุผลที่ดี อย่าใช้อารมณ์แก้ปัญหา และนำมาเชื่อมโยงกับอริยสัจ ๔ ความเป็นปัญหาที่เกิดคืออะไร (ทุกข์) เพื่อจะได้แก้ไขตรงประเด็น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาได้แก่ อะไร (สมุทัย) เราจะดับทุกข์ดับสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ (ปัญหา) ได้อย่างไร (นิโรธ) แนวปฏิบัติที่จะนำไปสู่ถึงการดับทุกข์ (มรรค ๘) แต่ในฐานะที่เขาเป็นผู้ใหญ่ ย่อมต้องมีพรหมวิหาร ๔ ประกอบด้วย คือ ต้องมีความเมตตา ปราบปรามให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา ปราบปรามให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา ยินดีเมื่อเขาได้ดี อุเบกขา มีความเป็นกลาง ทั้งหลายทั้งปวงย่อมดีได้ด้วย “ขันติและโสรจจะ” ต้องรู้จักอดทนในการแก้ปัญหา แม้ในระหว่างการแก้ปัญหานั้นจะเหน็ดเหนื่อย ยากลำบาก หรือไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ต้องอดทน ต่อปัญหานั้น ไม่ปล่อยใจให้เสียหรือละวางที่จะแก้ปัญหา และบางครั้งต้องอดทนต่อความเจ็บใจ ต่อการล่วงเกินของเด็ก เราต้องไม่ยอมแพ้ ต้องรู้จักวิธีแก้ไขอย่างชาญฉลาด ด้วยสันติวิธี ไม่ใช่ใช้อารมณ์จนสำเร็จเรียบร้อย เกิดผลดีกับทุกฝ่าย ในการแก้ปัญหาต้องไม่เป็นไปตามอำนาจของกิเลส เช่น การไม่โกรธ ไม่รับสินบน ไม่ขี้โอ้อ้อ

อวด ถ้าขาดขันติ จะทำกรรมอันน่ามัวหมองได้ ซึ่งจะมีโสรจจะเป็นอารมณ์ที่ดี ทำให้แช่มชื่นไม่ขุ่นหมอง ถ้านำหลักธรรมทุกข้อมาปฏิบัติ ย่อมประสบผลสำเร็จ^๔

๓.๑.๕ ร.ต.อ.หญิง นฤมล กิตติบดินทร์, รอง สว.กก.๒ บก.ตม.๑,

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน

ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่นที่ได้พบและได้ยินมีเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ส่วนมากเกี่ยวกับเรื่องการทำร้ายร่างกายและปัญหาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งเป็นปัญหาซ้ำซากซึ่งเกิดขึ้นเกือบทุกวัน ทำให้รู้สึกย้อนไปคิดถึงสาเหตุว่าทำไมถึงได้เกิดปัญหาเหล่านี้ ซึ่งวัยรุ่นเป็นประชากรของชาติที่จะต้องเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีเพื่อพัฒนาชาติให้เจริญขึ้นต่อไป เมื่อวัยรุ่นส่วนหนึ่งเกิดปัญหาก็จะกระทบถึงภาพลักษณ์ของวัยรุ่นเกือบทั้งหมด ซึ่งสาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากครอบครัว การดูแลของผู้ปกครอง การสั่งสอนอบรมของผู้ใกล้ชิด วัยรุ่นขาดความอดทน เมื่อมีสิ่งใดมากระทบทั้งทางกายและจิตใจ ก็รู้สึกทนไม่ได้ รับไม่ได้ ต้องตอบโต้ออกไปตามที่ใจต้องการ ซึ่งไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำไปจะมีผลเป็นอย่างไรในอนาคต

๒. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

เมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้วก็ต้องมีการแก้ไข ในการแก้ปัญหาวัยรุ่นเป็นเรื่องยาก เพราะเนื่องจากวัยรุ่นมีความคิดเป็นของตัวเองมากขึ้น ดังนั้น การแก้ต้องแก้จากครอบครัวและผู้ใกล้ชิด ในการโน้มน้าวจิตใจ ให้มีความอดทนต่อสิ่งที่มากระทบ สอนให้เขารู้จักเหตุผลว่าทำไมถึงได้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับเรา อาจเกิดการต่อต้านจากวัยรุ่น เราต้องเห็นตามเขาบ้าง ค่อย ๆ ดึงความรู้สึกของเขาให้มาทางเรา ยึดหยุ่นคำพูดกับเขา ใช้หลักธรรมขันติและโสรจจะเข้ามาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา คำพูดอย่างเดียวอาจทำให้เขาไม่เข้าใจ ต้องแสดงให้เขาเห็นด้วยว่าความอดทนต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร และเมื่อเราผ่านความอดทนได้แล้ว ผลที่ได้คือความดีงามที่เราได้รับความภาคภูมิใจในตัวเองและจากผู้อื่น ต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหาค่อย ๆ ให้เห็นตัวอย่างไปเรื่อย ๆ และเมื่อเขาทำได้ในเรื่องความอดทน แม้เป็นเรื่องเล็กน้อย เราต้องชมเชยเขาให้เขาเกิดความภูมิใจในตัวเอง และความอดทนนั้นจะค่อย ๆ เติบโตขึ้นในตัวของเขาขึ้นไปเรื่อย ๆ แม้เป็นเรื่องที่ท้าทายแต่ครอบครัวและคนใกล้ชิดต้องมีความพยายามให้เขาเห็นสิ่งที่ดีงามจากการทำความอดทนนั้น^๕

๓.๑.๖ ทักษิณ ศุภเกียรติโรจน์ ตำแหน่ง Government Service & HR Officer

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน

ใจร้อน ก้าวร้าว ไม่ค่อยอดทนต่อสภาวะแวดล้อมที่กดดัน เนื่องจากเทคโนโลยีที่ก้าวนำสมัย สื่อออนไลน์ เล่นเกมส์เป็นกิจวัตร

๒. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

- ค่อย ๆ คัดค่อย ๆ ทำ ไตร่ตรองให้ดีกว่าทุกครั้งที่จะถูกจากสื่อสาร
- มีสติอยู่เสมอจะได้ไม่ผิดพลาดและไม่มีปัญหาตามมา

^๔ สัมภาษณ์ น.ส.ลัดดา อิมอกใจ, ผู้อำนวยการโรงเรียน, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๕ สัมภาษณ์ ร.ต.อ.หญิง นฤมล กิตติบดินทร์, รอง สว.กก.๒ บก.ตม.๑, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

- ผิกสมาธิ เข้าวัด สวดมนต์ ทำบุญ^๖

๓.๒ สภาพปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทย : มุมมองของวัยรุ่น/เยาวชน

๓.๒.๑ นายสุรวิชัย เพ็ชรสอตา อายุ ๒๒ ปี อาชีพ นักศึกษาชั้นปีที่ ๔

เคยกระทำความผิดในเรื่องหนีเที่ยวกลางคืน เข้าสถานบันเทิงก่อนอายุ ๒๐ ปี จากการกระทำความผิดในครั้งนั้น รู้สึกว่าการกระทำความผิดเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นช่วงวัยรุ่นและได้รับคำชักชวนจากเพื่อน ๆ รุ่นเดียวกัน สิ่งที่ยากแนะนำให้คนอื่น ควรรอให้ถึงอายุก่อนเพราะทั้งผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม ถ้าหากย้อนเวลาได้ ผมคิดว่าผมก็ยังคงทำอย่างเดิม เพราะมันเป็นเหมือนบทเรียนให้ผมสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรผิดอะไรถูก มีเหตุปัจจัยคือ ๑. ช่วงวัย ๒. เพื่อน ๓. อยากรู้อยากเห็น ๔. ตัวเอง หากย้อนเวลากลับไปได้ ผมคิดว่าผมจะไม่แก้ไขอะไร เพราะผมคิดว่าเรื่องที่เกิดขึ้นมันก็เหมือนสิ่งที่คอยเตือนให้เราสามารถว่าไม่ควรผิดพลาดครั้งต่อไป และแก้ไขปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น^๗

๓.๒.๒ สันติ วัลเพ็ชร อายุ ๒๙ ปี อาชีพรับจ้าง

เคยกระทำความผิดในเรื่องทะเลาะวิวาท จากการกระทำความผิดในครั้งนั้น รู้สึกผิดที่ได้กระทำไป และอยากจะทำผิดอื่นให้ใช้เหตุผล ทบทวนความคิดให้ดี มีสติ ย้อนเวลากลับไปเห็นว่าเป็นการกระทำที่ขาดสติ ไม่มีการทบทวน ใครควรระวังสิ่งที่กระทำลงไป มีเหตุปัจจัยที่ทำให้กระทำสิ่งนั้น ๆ เพราะเรียกร้องความสนใจ ฮอร์โมนพลุ่งพล่าน ตามเพื่อน ตามวัย หากย้อนเวลากลับไปได้ก็คงจะไม่ทำ เชื่อฟังพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ดีกว่า^๘

๓.๒.๓ ศุภกร ชื่อดี อายุ ๒๙ ปี อาชีพ นักดนตรีรับจ้างทั่วไป ตำแหน่งมือกีตาร์

เคยกระทำความผิดในเรื่องทะเลาะวิวาท เสพยาแก้ไอ ดิตสุรา รู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก อยากจะบอกผู้อื่นว่า ไม่ตั้งใจในการใช้ชีวิตและประมาทในการใช้ชีวิต อาจนำพาชีวิตไปสู่ความหายนะ ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ ควรจะมีสติในการคิดพิจารณามากกว่านี้ มีเหตุปัจจัยคือความคึกคะนอง ดิตเพื่อน ความขาดสติ หากย้อนเวลากลับไปได้ ในวันที่กระทำความผิด จะคิดแก้ไขอย่างไรหรือไม่ นั่นไม่ทราบได้ เพราะเป็นเรื่องของอดีต ความเป็นจริงไม่สามารถย้อนเวลากลับไปได้ (จงทำวันนี้ให้ดีที่สุด)^๙

๓.๒.๔ น.ส.ฐิติมา จันทร์ศรี อายุ ๒๒ ปี อาชีพ นักศึกษาชั้นปีที่ ๔

เคยกระทำความผิดในเรื่องคบผู้ชายที่มีเจ้าของอยู่แล้วโดยไม่ทราบมาก่อน หลังจากนั้นก็หลอกให้ผู้ชายรัก จากการกระทำความผิดในครั้งนั้น มีความรู้สึกเหมือนตกนรก เหมือนเวรกรรมทุกครั้งที่ข้าพเจ้าหลอกให้ผู้ชายรักและทิ้งเขา มันย้อนกลับมาทำร้ายข้าพเจ้าในวันที่รักกับชายคนหนึ่งด้วยความจริงจัง แต่กลับถูกหลอกอยากจะทำอะไรทุกคนอย่าไปเล่นกับความรู้สึกของใคร อย่าไปหลอกใคร เพราะวันหนึ่งคุณจะไม่เหลือใครอีกเลย พบคนที่ดี ควรรักษาน้ำใจไว้ และใช้ชีวิตอย่างมี

^๖ สัมภาษณ์ นางสาวหทัยภัทร ศุภเกียรติโรจน์, Government Service & HR Officer, ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์ นายสุรวิชัย เพ็ชรสอตา, นักศึกษาชั้นปีที่ ๔, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๘ สัมภาษณ์ นายสันติ วัลเพ็ชร, อาชีพรับจ้าง, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๙ สัมภาษณ์ ศุภกร ชื่อดี, อาชีพ นักดนตรีรับจ้างทั่วไป, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

คุณค่า อย่าหมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรัก ควรคิดถึงพ่อแม่ที่รักเรา เลี้ยงดูเรามาอย่างดี แล้วบุญกุศลที่
ทำก็จะส่งผลให้เราเจอแต่คนที่ดี ๆ ถ้าย้อนเวลากลับไปมีความรู้สึกเหมือนตัวเองไม่มีค่า สำนวนไป
เรื่อย เราควรทำตัวให้มีคุณค่า เพราะสิ่งที่ได้มานั้นจะคุ้มกับสิ่งที่เรากระทำ ถ้าเราวางตัวดี มีเหตุปัจจัย
คือข้าพเจ้าเคยคบผู้ชายคนหนึ่ง ซึ่งไม่รู้ว่ามีแฟนอยู่แล้วจนวันหนึ่งแฟนเขาจับได้ และต่อว่าข้าพเจ้า
ต่อหน้าคนมากมาย ตอนนั้นข้าพเจ้าสับสนมาก เสียใจ ผิดหวัง รู้สึกผิดทุก ๆ อย่างมักแปปไปหมด และ
อับอายด้วยความที่เป็นเด็กและข้าพเจ้าไม่เคยมีแฟน ข้าพเจ้าตัดสินใจบอกเลิกและขอโทษผู้หญิงคนนั้น
แต่ทุกวันนี้มันก็ยังฝังใจ และทำให้ข้าพเจ้าไม่กล้าที่จะรักใคร่ง่าย ๆ อีก จึงทำให้ข้าพเจ้าไม่คิดจริงจัง
กับใคร และหลอกให้ผู้ชายรัก ข้าพเจ้ารู้สึกผิด แต่ด้วยความกล้าและเห็นแก่ตัว จึงทำให้ไม่รู้สึกละอาย
แต่ทุกวันนี้ข้าพเจ้าเลิกแล้ว เพราะเวรกรรมมันได้ย้อนกลับมาทำร้ายตัวข้าพเจ้าเอง เพราะไม่เจอใครที่
จริงจังกับข้าพเจ้าอีกเลย หากย้อนเวลากลับไปได้ข้าพเจ้าอยากจะทำขอโทษคนที่ข้าพเจ้า ไปทำร้ายจิตใจ
ความรู้สึกของเขา และอยากจะทำรักษาเขาไว้และจะไม่ทำร้ายใครให้เสียใจอีก^{๑๐}

๓.๒.๕ วรณภา เกแสนศรี อายุ ๒๓ ปี อาชีพ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เคยกระทำความผิดในเรื่องทะเลาะวิวาท จากการกระทำความผิดในครั้งนั้น รู้สึกว่าไม่น่า
ไปกับเพื่อนเลย เพราะไปแล้วทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจและทำให้คนอื่นมองเราเป็นคนไม่ดี อยากจะบอก
ให้คิดก่อนที่จะลงมือทำอะไรให้คิดถึงสิ่งที่เกิดตามมาทีหลัง ไม่ใช่มีแต่ตัวเราที่ไม่สบายใจ ถ้าย้อน
เวลากลับไปได้ จะไม่ทำในสิ่งนั้นอีก ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่คิดถึงผลที่จะตามมาภายหลัง มีเหตุปัจจัย
คือ เป็นวัยรุ่นนักร้องคิกเค้นองทำแล้วรู้สึกว่ามันเท และไม่กล้าขัดใจเพื่อน หากย้อนเวลากลับไปได้ จะ
ปฏิเสธเพื่อนไปในวันนั้น ว่าไม่ไป และก็จะห้ามเพื่อนด้วยว่าไม่ต้องทะเลาะกัน^{๑๑}

๓.๒.๖ น.ส.ธิตยาภรณ์ สาธิตพรกุล อายุ ๑๕ ปี อาชีพ นักเรียน ชั้น ม. ๓

ยังไม่เคยกระทำความผิดเลย การกระทำบางเรื่องที่ผ่านมาจะมีความรู้นึกคิด รู้ผิดรู้ชอบจึง
ไม่หลงที่จะกระทำในสิ่งที่ไม่ดี เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาพ่อแม่ก่อนที่จะทำสิ่งใด ๆ ลงไป และอยากจะ
บอกกับทุกคนว่า เราควรตัดสินใจในการชักชวนของเพื่อนก่อนว่าผิดหรือถูก สมควรหรือไม่สมควรใน
การกระทำสิ่งต่าง ๆ ลงไป ถ้าย้อนเวลาไปได้ เราควรพิจารณาก่อนว่าเพื่อนคนนั้นเป็นคนดีหรือเปล่า
ที่จะมาชวนเรา เวลาชวนให้เราไปทำอะไรที่ไหน ก็จะไปบอกพ่อแม่ก่อน ก่อนที่จะทำสิ่งใด ต้องคิด
ก่อน อย่าหลงเชื่อในคำพูดของเพื่อน ต้องคิดก่อนทุกครั้ง จะบอกเพื่อนว่า ต้องรู้จักสงบใจ^{๑๒}

สรุป

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ปัญหาในวัยรุ่นเกิดจากวัยรุ่นขาดภูมิคุ้มกันทางทางจิต ปัญหา
ส่วนใหญ่เกิดจากครอบครัว การดูแลของผู้ปกครอง การสั่งสอนอบรมของผู้ใกล้ชิด วัยรุ่นขาดความ
อดทน เมื่อมีสิ่งใดมากระทบทั้งทางกายและจิตใจ ก็รู้สึกทนไม่ได้ นอกจากนี้การพัฒนาทางเทคโนโลยี
อย่างรวดเร็ว แต่ไม่มีการพัฒนาทางจิตใจ มีภาวะตื้นเขินเป็นตัวนำ

^{๑๐} สัมภาษณ์ น.ส.จิตติมา จันทร์ศรี, นักศึกษา ชั้นปีที่ ๔, ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์ น.ส.วรรณภา เกแสนศรี, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๒} สัมภาษณ์ น.ส.ธิตยาภรณ์ สาธิตพรกุล, นักเรียน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

การแก้ปัญหาในวัยรุ่นในทางพระพุทธศาสนาแนะนำว่า จุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุกอย่างคือ “ศีล” สอนให้วัยรุ่นมีความอดทนต่อสิ่งที่มากระทบ ไม่ให้ใจร้อน ยับยั้งความโกรธ นอกจากนี้ ควรใช้ความเป็นกัลยาณมิตรทำตัวให้เป็นมิตรกับเขา ต้องรับฟังเขาถึงปัญหา มีเหตุผลที่ดี อย่าใช้อารมณ์แก้ปัญหา และนำมาเชื่อมโยงกับอริยสัจ ๔ ว่าเป็นปัญหาที่เกิดคืออะไร (ทุกข์) เพื่อจะได้แก้ให้ตรงประเด็น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาได้แก่ อะไร (สมุทัย) เราจะดับทุกข์ดับสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ (ปัญหา) ได้อย่างไร (นิโรธ) แนวปฏิบัติที่จะนำไปสู่ถึงการดับทุกข์ (มรรค ๘) ใช้หลักธรรมขั้นต้นและสรุปลงจะเข้ามาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา คำพูดอย่างเดียวอาจทำให้เขาไม่เข้าใจ ต้องแสดงให้เห็นด้วยว่าความอดทนต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร และเมื่อเราผ่านความอดทนได้แล้ว ผลที่ได้คือความดีงามที่เราได้รับความภาคภูมิใจในตัวเอง

๓.๓ สภาพปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทย : มุมมองของสาธารณชน

๓.๓.๑ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

เด็กและเยาวชนถือเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตแต่ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลกระทบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบันนี้ ออกนอกกรอบดั้งเดิมมากขึ้นทุกที เช่น การเลือกคู่ครอง จะถือเอา ความรัก เป็นสำคัญ ไม่ชอบการคลุมถุงชน การคบเพื่อนต่างเพศ เป็นไปอย่างอิสระเสรี เพราะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องน่าละอาย หญิงสาวให้ความสำคัญในการครองตัว เป็นหญิงพรหมจรรย์ถึงวันแต่งงานน้อยลง ประกอบกับความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในเรื่องเพศ ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้องเช่น การมี เพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร การสำส่อนทางเพศ การเป่ย์เบนทางเพศ เช่นการรักร่วมเพศ เป็นต้น และเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และปัญหาการทำแท้ง สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของพระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ได้กล่าวไว้ว่าปัญหาของวัยรุ่นสื่อแสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของสังคมเป็นภาพสะท้อนสังคมของผู้ใหญ่คือขาดการดูแลเอาใจใส่และวัยรุ่นขาดระบบภูมิคุ้มกันป้องกันไม่ให้ประพฤติดูเสีย^{๓๓}

เอแบคโพลด์ พบว่าปัจจุบันนี้วัยรุ่น ไทยมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย คือช่วง ๑๓ - ๑๖ ปี จากเดิมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๖ ปี ซึ่ง เป็นเรื่องที่เป็นอันตรายอย่างมากสำหรับวัยรุ่น ในขณะที่วุฒิภาวะยังไม่ถึงมีรายงานจากมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติว่า วัยรุ่นหญิงในเมืองร้อยละ ๕๐ มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานและมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชาย โดยไม่ใช่ถุงยางอนามัย จึงมีปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ นำไปสู่การทำแท้งที่ผิดกฎหมายสอดคล้องกับ นายบอล โกपाल ผู้แทนองค์การกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติกล่าวว่า ประเทศไทยมีอัตราการตั้งครรภ์ และการทำแท้งในวัยรุ่นสูงโดยมีจำนวนการทำแท้ง ปีละ ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ราย หรือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ ๑ ในทุก ๓ รายของการเกิดมีชีวิต สาเหตุที่วัยรุ่นไทยตั้งครรภ์มากขึ้นเนื่องจากวัยรุ่นเข้าถึงข้อมูลที่ยั่วให้เกิดพฤติกรรมทางเพศ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมถึงความกลัวที่จะมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มี การป้องกัน ส่วนเหตุผลที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ คือ เกิดจากความรัก อารมณ์พาไป อยากรู้ อยาก

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร., คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

ลอง ความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงด้านปัญหาอาชญากรรมทางเพศร่างกาย และจิตใจ ยังอยู่ในความรับผิดชอบของครอบครัว เมื่อวัยรุ่นมีพฤติกรรมเหล่านี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร^{๑๔}

ศรีพัทธา จาริวงค์ พบว่าลักษณะของเพื่อนที่คบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น วัยรุ่นจำนวนมากนิยมที่จะมีคู่รัก ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อแม่และผู้ใหญ่วิตกกังวลเป็นอย่างยิ่งจะคบหากันเกินขอบเขตและละเลยเรื่องการเรียน หากวัยรุ่นมีความรักแล้วรู้จักปฏิบัติและวางตัวอย่างเหมาะสมมีความรับผิดชอบในเรื่องเรียนก็จะมีสิ่งเสียหายตามมา แต่วัยรุ่นบางคู่กลับชักนำกันมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม^{๑๕}

วิไล สุวรรณพุกษา ศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมร่วมเพศของหญิงที่เรียนการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมร่วมเพศได้คือ การมีคู่รัก การมีเพื่อนที่เคยร่วมเพศ และวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่แล้วจะมีกับคู่รักเป็นคนแรก^{๑๖}

ศรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะอ้างไว้ในงานวิจัยว่า เพื่อน กลุ่มเพื่อน ถือว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ซึ่งโดยธรรมชาติวัยรุ่นจะมีความผูกพันและให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน มักมีความเห็นคล้อยตามหรือเลียนแบบกันในด้านความคิด การแต่งกายหรือการแสดงออก เพื่อให้เพื่อนยอมรับเป็นสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้สื่อมวลชน เป็นตัวการสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และค่านิยมทางเพศแก่วัยรุ่นโดยทั่วไปสื่อมวลชนเช่น โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ สิ่งตีพิมพ์ เป็นต้น ได้รับความนิยมมากเนื่องจากมีความคล่องตัว รวดเร็ว และให้ข้อมูลข่าวสารได้เร็วทันใจ สื่อเหล่านี้นอกจากช่วยให้ความเพลิดเพลินเพิ่มการรับรู้เรื่องต่าง ๆ แก่วัยรุ่นแล้ว อาจมีการนำเสนอพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยได้ เช่นการถูกเนื้อต้องตัว การกอดจูบ การเฝ้าโลม หรือการมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้วัยรุ่นอาจรับมาลอกเลียนแบบและนิยมชมชอบว่าทันสมัยมากกว่าที่จะศึกษาพฤติกรรมเหล่านี้อย่างลึกซึ้ง “อดีตวัยรุ่นหญิงมีทัศนคติว่าจะถูกมองว่าเป็นหญิงไม่ดี ถ้าเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ หรือการเปิดเผยว่ามีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงที่เป็นโสด ถือเป็นเรื่อง “คอขาดบาดตาย” ... แต่เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาวิจัยในช่วง ๕ – ๗ ปี ที่ผ่านมาความคิดเห็นและค่านิยมของวัยรุ่นส่วนใหญ่ยอมรับว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นหญิงและชายเป็นเรื่องธรรมดา รวมทั้งพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรถือเป็นเรื่องธรรมดาด้วย”^{๑๗} สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของดร.บุญเลิศ โอฐสุ อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ความคิดเห็นว่าปัญหาของความรุนแรงทางเพศ มีสาเหตุเกิดจากปัจจุบันวัยรุ่นมีสภาพแวดล้อมคือมี

^{๑๔} สมพงษ์ จิตระดับ, **เด็กไทยพันธุ์ใหม่เติบโตมาจากวัดถุนิยม เพศเสรี ยาเสพติด**, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๔๕), หน้า ๒๕.

^{๑๕} ศรีพัทธา จาริวงค์, “ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา”, **ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๙), บทนำ

^{๑๖} วิไล สุวรรณพุกษา, “เจตคติ ความเชื่ออำนาจแห่งตนด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๖๘.

^{๑๗} ศรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ, “หญิงไม่ยอมเป็นแม่: เส้นทางชีวิตที่น่าห่วงใยของแม่วัยเด็กในสังคมไทย”, ใน **ประชากรและสังคม ๒๕๕๔** : จุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย, บรรณาธิการ โดย สุรีย์พร พันพื้ง และ มาลี สันสุวรรณ, (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘๕-๑๘๗.

เครื่องมือ เทคโนโลยี ข่าวสารข้อมูลที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข่าวสารข้อมูลเกิดขึ้นตามอำนาจของกิเลสของแต่ละคน เด็กแต่ละคนไม่มีวุฒิภาวะที่จะสามารถควบคุมตัวเองได้^{๑๘}

สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) ซึ่งได้ทำการศึกษาศถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย ๒๕๕๖ พบว่า มุมมองความคิดเห็นต่อสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ทั้งในแง่ของอัตราวัยรุ่นตั้งครรภ์ที่เพิ่มมากขึ้น ผลกระทบต่อตัวบุคคลสังคม และมุมมองที่มีต่อการจัดการปัญหาดังกล่าวเป็นไปในทิศทางของการให้อภัยและให้โอกาส ไม่ว่าทางออกของปัญหาจะเป็นการตั้งครรภ์ต่อไปหรือยุติการตั้งครรภ์ แม้ว่าคนในสังคมต่างรับรู้ว่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาใหญ่ เป็นปัญหาสังคม แต่การจัดการสาเหตุของปัญหาโดยป้องกันไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ในสมัยนี้อาจไม่ได้ผลนัก ควรเน้นให้ความรู้การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย ไปจนถึงการจัดการที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์แล้ว การทำแท้งที่ปลอดภัย หรือการเป็นแม่วัยรุ่นอย่างมีคุณภาพเพื่อที่จะเลี้ยงดูลูกได้อย่างเหมาะสม เป็นการแก้ไขการหมุนเวียนของปัญหาในลักษณะวัยรุ่นตั้งครรภ์จากรุ่นสู่รุ่น^{๑๙}

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรก่อให้เกิดโทษ ดังนี้

๑. ท้องและแท้งในวัยเรียน การได้รับปริญญาใจก่อนกำหนด ๔ ปีการศึกษานั้นสามารถทำลายชีวิตวัยรุ่นได้มาก มีน้อยคนที่จะทนอุ้มท้องไปนั่งร่วมชั้นเรียนกับเพื่อน และไม่มีสถานศึกษาใดสนับสนุนด้วย เมื่อชีวิตของการเป็นแม่เริ่มต้นขึ้น ความพร้อมสำหรับทารกน้อย ๆ ย่อมลำบาก ปัญหาปากท้องและสังคมก็จะตามมาทีหลัง ส่วนใครที่ไม่เกรงต่อบาปยืนยันว่าฉันจะทำแท้งนั้นก็เท่ากับว่าทำร้ายตัวเองไปเสียแล้ว แต่ถ้ามันใจว่า “ฉันไม่ท้องหรอก ป้องกันดี” จากการวิจัยระบุว่าแม้จะมีการใช้ถุงยางอนามัยก็ยังมีความเสี่ยงสูงถึง ๒๑ % เนื่องจากคุณภาพของถุงยางเสื่อมหรือใช้ไม่ถูกต้อง และการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดก็มีโอกาสพลาดได้สูงถึง ๕ %

๒. โรคซึมเศร้า เพราะวัยรุ่นยังไม่ใช่วัยที่จะตั้งรากปักฐานกับใครผู้ใด ยังเป็นวัยแห่งการแสวงหา เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนคู่นอนจึงเกิดขึ้นเสมอ ๆ การซึมเศร้าที่เกิดจากขาดความรักที่ยั่งยืนอาจเกาะกินหัวใจคนเราได้

๓. ติดโรค วัยรุ่นเป็นเพียงวัยแสวงหาน้อยคนนักที่จะพบรักแท้ยืนยาวเหมือนชีวิตคู่ผู้ใหญ่ การเปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ ย่อมเกิดโรคตามมาแม้จะป้องกันก็ตาม

๔. อาจทำให้เรียนซ้ำชั้นได้ เพราะมุ่งมั่นทำแต่คะแนนรักไม่สนใจการเรียน

๕. เป็นขี้ปากชาวบ้าน โดยเฉพาะพวกขี้อิจฉา โดนินทาว่าเสียตัวแล้วบ้าง เปลี่ยนแฟนอีกแล้ว โดนแฟนทิ้งอีกแล้วบ้าง สำหรับผู้ชายก็อาจจะเป็นที่รังเกียจของผู้หญิงดี ๆ โดยซื้อหานักล่าผู้หญิง หรือนักล่าพรหมจรรย์

^{๑๘} สัมภาษณ์ ดร.บุญเลิศ โอฐสุ, อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๙} โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ – HITAP, ADOLESCENT PREGNANCY IN THAILAND 2013 สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย 2556, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: file:///C:/Users/LENOVO/ Dropbox/man/แม่วัยรุ่น/อ้างอิง/ adolescent_pregnancy_rep_online.pdf, หน้า ๕๒. [๒๔ กันยายน ๒๕๖๐].

๖. เกิดการหมั่นเกียรติก้นและกันระหว่างชายหญิง ต่างฝ่ายมองว่าอีกฝ่ายเป็นเพียงตัวสนองความใคร่ ไม่มีรักแท้จริง ก่อนที่จะรู้จักกันอย่างแน่นแฟ้นเราอาจจะมองเขาในแง่อื่นไปเสียแล้ว

๗. ถูกหลอกซ้ำซาก เพราะเคยปล่อยตัวและใจให้คนก่อนและความต้องการรักแท้ เพราะฉะนั้นคำว่ารักก็อาจจะกลายเป็นแค่ตะขอบืดเกี่ยวเหยื่อเท่านั้น

๘. มีแต่ความใคร่มากกว่าความรัก วัยรุ่นอาจจะต้องการมีเพศสัมพันธ์มากกว่ารัก และเข้าใจคำว่ารักผิดไป สุดท้ายส่งผลให้ไม่เข้าใจกันในที่สุด

๙. ผิดหวังในความรัก เมื่อคนดีที่เหมาะสมกับเราเข้ามาในชีวิต เมื่อเขารู้เรื่องราวในอดีตก็อาจจะหลีกเลี่ยงไปได้ หรือเราเองอาจจะรู้สึกผิดกับอดีตไม่กล้าสู้หน้าเขาหรือเธอคนนั้น จนกลายเป็นคำว่า เธอดีเกินไป หรือเธอไม่คู่ควรกับฉัน เพราะเธอมันซ้ำของ ไม่น่าไว้วางใจ

๑๐. สร้างความร้าวฉานในชีวิตคู่ เรื่องราวในอดีตไม่สามารถลบมันได้ แม้เราจะพยายามลืมไปเท่าไรก็ตาม เมื่อคู่ชีวิตล่วงรู้อดีตกาลของเราย่อมเกิดความไม่ไว้วางใจ ชีวิตคู่จะมีความสุขได้อย่างไร แก้วเริ่มร้าวไม่นานก็แตก และไม่อาจประกอบได้ดังเดิม^{๒๐}

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรสามารถป้องกันด้วยวิธีการ ดังนี้

๑. เรียนรู้ถึงความคิดเห็นต่างกันของหญิงชายในเรื่องเพศ ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ได้โดยไม่มีความรัก ขณะที่ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์เพราะความรัก ผู้ชายมองการมีเพศสัมพันธ์ว่าเป็นการหาความสุขร่วมกันและไม่ต้องผูกพัน ขณะที่ผู้หญิงเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับชายใดจะต้องการมีความผูกพันกับชายคนนั้น หลังจากมีเพศสัมพันธ์ ผู้ชายไม่ได้คิดว่าจะต้องมีความผูกพันอะไรต่อไป ขณะที่ผู้หญิงคิดว่าเมื่อมีเพศสัมพันธ์กันแล้ว เธอจะต้องมีความผูกพันกับชีวิตเขา จึงเรียกความรับผิดชอบจากผู้ชาย ความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างชายหญิง จะเป็นการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิด ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ มากมายที่ยากแก่การแก้ไข

๒. วัยรุ่นชายควรคิดเสมอว่าวัยรุ่นหญิงเป็นเพศเดียวกับแม่ พี่น้อง ควรช่วยเหลือและให้เกียรติ

๓. ควรหลีกเลี่ยงการถูกเนื้อต้องตัว เพราะอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิดได้

๔. ควรหลีกเลี่ยงการไปพักค้างคืนร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือตามลำพังโดยไม่มีผู้ใหญ่คอยดูแล

๕. ควรหลีกเลี่ยงการอยู่ด้วยกันตามลำพังในที่ลับตาคน

๖. ควรหลีกเลี่ยงการไปในสถานที่เปลี่ยว โรงแรมและสถานเริงรมย์ทุกรูปแบบ

๗. ควรหลีกเลี่ยงการมีนัดหมายกับเพศตรงข้ามในยามวิกาล

๘. ควรหลีกเลี่ยงการดื่มเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสารเสพติดทุกชนิด

๙. วัยรุ่นหญิงควรแต่งกายเรียบร้อย และมิดชิด ไม่ควรแต่งกายในลักษณะที่ยั่ว ให้ผู้พบเห็นเกิดอารมณ์ทางเพศ เช่น เสื้อสายเดี่ยว เสื้อเกาะอก กระโปรงสั้น และกางเกงรัดรูปเกินไป

๑๐. หลีกเลี่ยงการคบเพื่อนหรือออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศที่ไม่รู้จักดีพอ

^{๒๐} krupenka.wordpress.com, การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://krupenka.wordpress.com/2013/01/28/>. [๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐].

๑๑. ควรหลีกเลี่ยงการออกเที่ยวหรือเดินทางในยามวิกาล หรือการเดินทางในที่เปลี่ยว

๑๒. วัยรุ่นชายหญิงควรวางตัวต่อกันอย่างสุภาพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และไม่ควรมีการล่วงเกินทางเพศ หรือวางตัวสนิทสนมใกล้ชิดเกินไป

๑๓. การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ในสถานการณ์ที่เหมาะสม(การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เป็นทางออกที่ดีทางหนึ่ง ใช้เป็นไม้ตายสุดท้าย ควรทำในที่ลับ และอย่าพร่ำเพรื่อจนเกินไป)^{๒๑}

ดังนั้นหากวัยรุ่นรับรู้ค่านิยมทางเพศจากสื่อโดยขาดการวิเคราะห์ที่ไตร่ตรองหรือขาดมิตรที่คอยชี้แนะในทางที่ถูกต้อง อาจทำให้วัยรุ่นรับรู้ประสบการณ์ทางเพศที่ผิด ๆ ได้ วัยรุ่นควรให้ความสนใจและตระหนักถึงอันตราย เมื่อมีความจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่มีโอกาสเสี่ยงทำให้เกิดความพลาดพลั้งต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจได้ ดังนั้นจึงควรรู้จักศึกษาวิเคราะห์ และหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงของสังคมที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ หากวัยรุ่นบางคนมีความจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องก็ควรมีความเคารพตนเอง รู้จักหลีกเลี่ยงและมีทักษะการปฏิเสธ การเลือกเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมทั้งการรู้จักระมัดระวังตัว จะช่วยให้ชีวิตมีความปลอดภัยมากขึ้นด้วย

และหากวัยรุ่นรับรู้ค่านิยมทางเพศจากสื่อโดยขาดการวิเคราะห์ที่ไตร่ตรองหรือขาดมิตรที่คอยชี้แนะในทางที่ถูกต้อง อาจทำให้วัยรุ่นรับรู้ประสบการณ์ทางเพศที่ผิด ๆ ได้ วัยรุ่นควรให้ความสนใจและตระหนักถึงอันตราย เมื่อมีความจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่มีโอกาสเสี่ยงทำให้เกิดความพลาดพลั้งต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจได้ ดังนั้นจึงควรรู้จักศึกษาวิเคราะห์ และหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงของสังคมที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ หากวัยรุ่นบางคนมีความจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องก็ควรมีความเคารพตนเอง รู้จักหลีกเลี่ยงและมีทักษะการปฏิเสธ การเลือกเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมทั้งการรู้จักระมัดระวังตัว จะช่วยให้ชีวิตมีความปลอดภัยมากขึ้นด้วย

๓.๓.๒ ปัญหาการใช้สารเสพติด

ปัญหาวัยรุ่นกับยาเสพติดเป็นเรื่องใหญ่มากในปัจจุบันสาเหตุใหญ่ของการเริ่มเข้าไปใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นยังเป็นเรื่องของความ “อยากรลอง” ความเป็นวัยรุ่นของเขาทำให้เขาอยากรลองในสิ่งแปลกใหม่ ร่วมกับอีกปัญหาหนึ่งคือการ “ตามเพื่อน” ความจริงแล้วเป็นเรื่องปกติของวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใด ที่จะสนใจเพื่อน อยากรจะลอง อยากรจะเป็นอย่างคนนั้นคนนี้ หรืออยากรจะทำอย่างที่คุณทำ จนกระทั่งกลายมาเป็นแฟชั่น ปัจจุบันมีเด็กบางคนหันเข้าไปหายาเสพติด เพียงเพราะรู้สึกว่ามีใคร ๆ เขาก็ทำกัน เป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นจะแปลกอะไร ถ้าถามว่ารู้โทษของยาเสพติดไหม เด็ก ๆ ก็รู้ แต่เพียงเพราะอยากรที่จะตามเพื่อน ๆ ไป ทำให้ตัดสินใจผิดพลาด กลายเป็นเหยื่อของสารเสพติด สอดคล้องกับความคิดเห็นของผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโนม อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยที่กล่าวถึงปัญหายาเสพติดว่าเป็นปัญหาที่ทุกรัฐบาลพยายามแก้ไขวัยรุ่นที่เข้าไปพัวพันกับยาเสพติดนั้น

^{๒๑} krupenka.wordpress.com, การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://krupenka.wordpress.com/2013/01/28.127 ตุลาคม ๒๕๖๐>.

ปัญหาจากเพื่อนที่ติดยาเสพติดนั้นชักชวนให้สูบและเสพ หรือวัยรุ่นที่บิดามารดาแยกทางกัน ขาดผู้ใหญ่คอยดูแลสอดส่อง เป็นเหตุให้วัยรุ่นก่ออาชญากรรม^{๒๒}

สถานการณ์การติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้ “ครอบครัว” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหน่วยพื้นฐานและสำคัญที่สุดของสังคม และถือเป็นสถาบันที่หล่อหลอมทั้งทางบวกและลบ บุคคลจะไม่สามารถพัฒนาไปได้ดีและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขหากปราศจากครอบครัวที่ดี

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาวัยรุ่น (มพด.) ได้รายงานไว้ว่า กลุ่มเด็ก และวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติด มักเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้าขายด้วย จากเหตุผลหลายประการ เช่น จำใจทำเพราะถูกหลอกหรือขู่ฆ่าทำร้าย ตั้งใจทำเพื่อให้สามารถมียาเสพติดไว้เสพ เพื่อหาเงินไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ รวมทั้งใช้จ่ายในสิ่งที่ฟุ่มเฟือยเพื่อสนองความต้องการของตนเอง^{๒๓} จึงทำให้วัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือถอนตัวได้ จำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งเสพติด โดยเก็บตัวอย่างนักเรียนนักศึกษา (ระดับชั้น ป.๖ ถึงปริญญาตรีจากทุกสังกัดการศึกษาทั่วประเทศ หกล้านกว่าคน ไม่นับรวมนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเปิด ๒ แห่ง) โดยจะเกี่ยวข้องกับยาบ้าเป็นอันดับหนึ่งถึงร้อยละ ๕๘.๕^{๒๔}

อรพิน กลิ่นพูนและคณะ พบว่าครอบครัวที่มีลักษณะความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง ทำให้ครอบครัวไม่มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน หรือไม่ได้เปิดใจพูดคุยกัน เป็นเหตุให้ต้องหันไปหาบุคคลภายนอก ครอบครัวเพื่อพูดคุยปรึกษาด้วย คือ เพื่อนนอกจากนี้การใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาของครอบครัวก็เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่สมาชิกในครอบครัวต้องหันไปพึ่งพยายาเสพติดเพื่อระบายความคับข้องใจ ตลอดจนการทำหน้าที่ที่ไม่สมบูรณ์ของสมาชิกในครอบครัว เช่นครอบครัวแตกแยกเป็นต้น ก็จะทำให้เกิดความบกพร่องต่อบทบาทของแต่ละคน ซึ่งมีผลกระทบต่องิตใจของสมาชิกในครอบครัว อาจจะทำให้เกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ครอบครัวที่บิดามารดาได้หย่าร้างกันมีผลต่อการดำเนินชีวิต การตัดสินใจ และความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด เช่นเดียวกับครอบครัวที่มีความสัมพันธ์เห็นห่าง จนทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่กล้าปรึกษาปัญหาครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่หรือผู้ปกครอง จนส่งผลกระทบให้เกิดภาวะอารมณ์อื่น ๆ ตามมา เช่น ซึมเศร้า เหนง เบื่อหรือเครียด เป็นต้น เมื่อเกิดภาวะอารมณ์เช่นนี้แล้วเด็กจึงหันไปปรึกษากับบุคคลอื่นหรือหันไปพึ่งยาเสพติดเมื่อไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองหรือหาทางระบายความเครียดไม่ได้^{๒๕}

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม, อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๒๓} มูลนิธิเพื่อการพัฒนาวัยรุ่น, รายงานการดำเนินงาน ปี ๒๕๕๓, (กรุงเทพมหานคร: เอลไทม์อาร์พิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๓๓

^{๒๔} สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ประมาณจำนวนนักเรียน - นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด: กรณีตัวอย่างนักเรียน - นักศึกษา จากสถานบันการศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.oncb.go.th/document/situation.๔html>. [๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๐].

^{๒๕} อรพิน กลิ่นพูน, อานาจ พิพัฒน์พิทยาสกุลและมาลี จิรวพัฒนานนท์, “เอกสารประกอบงานประชุมวิชาการครอบครัวศึกษา ปี ๒๕๓๓ ร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ สู้วิกฤตครอบครัวไทย”, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓), หน้า ๕.

พงษ์ศักดิ์ สนธิตระกูล กล่าวถึงสาเหตุการติดยาเสพติดในวัยรุ่นว่า ถูกเพื่อนชักชวน ส่วนใหญ่พบในกลุ่มเยาวชน ทำตามเพื่อนเพราะต้องการ การยอมรับจากเพื่อนฝูง หรือถูกชักจูงว่าใช้ยาเสพติดแล้วทำให้สมองปลอดโปร่ง หรือใช้แล้วทำให้ขยันจึงเหมาะแก่การเรียนและการทำงาน^{๒๖}

พัชชา วงศ์สุวรรณ ศึกษาเหตุปัจจัยการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นซึ่งเกิดจากการเลียนแบบเพื่อน วัยรุ่นมีการรวมกลุ่มกันเสพยาบ้า โดยเริ่มตั้งแต่ชักชวนให้ทดลองเสพ จนกระทั่งติด ไม่สามารถเลิกเสพได้ และบริเวณที่พักอาศัยก็มีแหล่งที่สามารถซื้อขายยาบ้าได้ง่าย มีการระบาดของยาเสพติด^{๒๗} นอกจากนี้พัชชาได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า วัยรุ่นต้องการเพื่อนมาก กลัวคนในสังคมโดยเฉพาะเพื่อน ๆ ไม่ยอมรับ มักจะเจ็บใจแทนเพื่อนและจะหุ้มเวลา ความสนใจ และมีความรักให้เพื่อนมากกว่าวัยอื่น ๆ จะกิน จะนอน จะเที่ยวก็ต้องไปด้วยกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^{๒๘} ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และจะคบเพื่อนที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งคล้ายคลึงกับตน อิทธิพลของเพื่อนสามารถโน้มน้าวจิตใจของเด็กวัยนี้ให้กระทำตามกลุ่มเพื่อนได้โดยไม่ยาก ทั้งในเรื่องที่ดีและไม่ดี^{๒๙}

วัยรุ่นจะมีประสบการณ์ครั้งแรกเมื่อเรียนรู้อยู่ในชั้นมัธยม โดยมีการสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ หรือสูบกัญชา โดยจะมีการเสพบ่อยขึ้น บางทีอาจจะเป็นสารระเหย โคเคน ขึ้นอยู่กับว่ายาเสพติดชนิดใดที่หาได้ง่าย และแพร่ระบาด ในระยะนี้พ่อแม่เป็นตัวอย่างที่สำคัญ ถ้าพ่อแม่ดื่มแอลกอฮอล์หรือยาเสพติดเป็นประจำก็ทำให้วัยรุ่นยอมรับการใช้ยาเสพติดว่าเป็นเรื่องปกติและความกดดันจากเพื่อนก็เป็นสิ่งสำคัญ^{๓๐}

วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงมากมาย จึงต้องใช้ความสามารถและความพยายามอย่างมากที่จะควบคุมและปรับตัว วัยรุ่นจึงมีความวิตกกังวลสูงและปรับตัวไม่ค่อยถูก เมื่อเข้ากลุ่มเพื่อนจะทำให้เขารู้สึกมั่นใจในตนเองมากขึ้น ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มจึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ถ้าวัยรุ่นคบกับกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี เช่นหนีโรงเรียน เกเร เสพยา วัยรุ่นก็จะมีพฤติกรรมเช่นนั้นตามไปด้วย วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงในบทบาทของสังคมจิตใจหลายด้าน ถ้าวัยรุ่นไม่สามารถปรับตัวได้ทันจะเกิดความสับสนว่าวุ่นใจและอาจประพฤติดนในทางที่ไม่เหมาะสมยิ่งขึ้น^{๓๑}

สุพัตรา สุภาพ อธิบายการติดยาเสพติดว่ามีสาเหตุทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และสิ่งที่สำคัญคือความอ่อนไหวทางอารมณ์และจิตใจของผู้ใช้ โดยสรุปได้ดังนี้

^{๒๖} พงษ์ศักดิ์ สนธิตระกูล, “ศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหายาเสพติดจากกรณีศึกษาของเยาวชนไทยตามพุทธวิธี : กรณีศึกษาเสพยาเสพติด”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๘๖.

^{๒๗} พัชชา วงศ์สุวรรณ, “พฤติกรรมเสพยาบ้าของวัยรุ่น: การศึกษารายกรณี”, สารนิพนธ์มหาบัณฑิต, (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว: มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

^{๒๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

^{๓๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

๑. สังคมและเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติดจะมีในเมืองมากกว่าชนบท ถ้าพูดถึงด้านเศรษฐกิจแล้วคนยากจนติดยาเสพติดมากกว่าคนร่ำรวยหรือคนชั้นกลาง แต่ก็มีปรากฏเสมอว่าที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมไม่ดี อาจไม่มีผู้ติดยาเสพติดก็ได้

๒. ด้านวัฒนธรรม ในชุมชนบางแห่งโดยเฉพาะกลุ่มที่ยึดประเพณีวัฒนธรรมของตนเองบางแห่งก็นิยมใช้ยาเสพติดที่เสฟไม่ใช่เพราะติดยาหรือเพราะมีความทุกข์ใจ แต่เสฟเพราะกลุ่มเสฟหรือทำตามค่านิยมของกลุ่ม เช่น พวกฮิปปี้

๓. ด้านอารมณ์ ช่วยปลดปล่อยความทุกข์ใจ อึดอัดใจ ความเจ็บปวดต่าง ๆ หรือทดลองของใหม่ เช่น อยากสนุก อยากรู้ อยากทดลองในที่สุดเลยติดหรือการทำตัวเข้าพวกเดียวกันหรือให้กลุ่มยอมรับตน เช่น ในกลุ่มที่เสฟยาเสพติดหากไม่เสฟก็เข้ากลุ่มไม่ได้^{๓๒}

๓.๓.๒.๑ โทษและพิษภัยของยาเสพติด

โทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติด นอกจากจะมีผลกระทบต่อผู้เสฟโดยตรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อครอบครัว ประเทศชาติ ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจได้ดังนี้

๑. โทษพิษภัยต่อผู้เสฟที่เห็นได้ชัดคือ ผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากฤทธิ์ต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เมื่อร่างกายรับยาเหล่านั้นเป็นประจำ ทำให้การทำงานของระบบต่าง ๆ ผิดปกติจากเดิม ทำให้สุขภาพของผู้เสฟเสื่อมโทรมลง มีร่างกายซูบผอม ผิวดำคล้ำ สมอ เสื่อม ป่วยด้วยโรคระบาดต่าง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากฤทธิ์ยา เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ โรคตับ โรคไต ฯลฯ ภูมิต้านทานในร่างกายลดลง ทำให้ติดเชื้อโรคได้ง่าย และถ้ายาเสพติดนั้นมีสารอื่นเจือปนอยู่ด้วย เช่น เฮโรอีนเบอร์ ๓ อาจมียานอนหลับหรือสารหนูผสมน้ำมันเบนซินบางชนิดมีสารตะกั่วผสมอยู่ด้วย ลักษณะเช่นนี้จะเพิ่มภัยจากสารเจือปนได้อีกด้วย นอกจากนี้ผู้เสฟยาเสพติดโดยการฉีดหากมีการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน อาจถึงแก่ชีวิตได้เพราะเกิดภาวะติดเชื้อ เช่น การติดเชื้อไวรัส โรคเอดส์ จากการใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกันของผู้เสฟเฮโรอีน โดยฉีดเข้าเส้น ในส่วนของจิตใจพบว่าผู้ติดยาเสพติดมีอารมณ์ไม่ปกติ เช่น อ่อนไหวง่าย ซึม หรือเกรี้ยวกราด ในที่สุดก็จะเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่สนใจตนเอง ขาดความรับผิดชอบไม่อาจทำงานหรือเรียนหนังสือได้ และมักประสบอุบัติเหตุ หรือแม้แต่การทำร้ายตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังทำให้เสียทรัพย์สินซึ่งอาจเป็นสาเหตุในการก่ออาชญากรรม ปล้น จี้ หรือฆ่า เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติดและความร้ายแรงของพิษภัยก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามปริมาณของยาเสพติดที่ผสมในร่างกายที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

๒. โทษพิษภัยต่อครอบครัว การติดยาเสพติดนอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้ว ผู้เสฟติดยังขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ ไม่ห่วงใย ไม่ดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติมา ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นต้องสูญเสียเศรษฐกิจ และรายได้ของครอบครัวกันเนื่องจากต้องนำเงินไปซื้อยาเสพติด และบางรายต้องจ่ายเงินจำนวนมากเพื่อใช้จ่ายในการบำบัดรักษากลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด หรือก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว เช่น ทำให้ครอบครัวไม่สงบสุข มีปัญหาความแตกแยกเกิดการทะเลาะวิวาท

^{๓๒} สุพัตรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยมประเพณี ครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ ๘ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๖), หน้า ๓.

๓. โทษพิษต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผู้เสพยาเสพติดสามารถก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคมได้ในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การก่ออาชญากรรม การปล้น การจี้ การชิงทรัพย์ ทำร้ายผู้อื่น และยิ่งอาจเป็นต้นเหตุของการสูญเสียทั้งชีวิตทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน การเกิดอัคคีภัย และผู้ติดยาเสพติดยังเป็นที่รังเกียจของสังคมหรือเข้าสังคมไม่ได้ พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดเป็นการถ่วงความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาของสังคม สภาวะการณดังกล่าว ก็จะกลายเป็นภาระของสังคมส่วนรวม ในการจัดจัดสรรบุคลากรแรงงานและงบประมาณในการปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในที่สุด

๔. โทษพิษภัยต่อประเทศชาติผู้ติดยาเสพติดจะตกเป็นทาสของยาเสพติด อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้บ่อนทำลายเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศชาติ เนื่องจากผู้ติดยาเสพติดทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษา และทำให้ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ทำให้ประเทศชาติเสียกำลังส่วนหนึ่งของชาติไปอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ติดยาเสพติดที่เป็นเยาวชน ย่อมสูญเสียพลังกำลังที่เป็นอนาคตของชาติถ้าสภาพการณ์เป็นเช่นนี้ ความมั่นคงของชาติย่อมถูกระทบกระเทือน^{๓๓}

๓.๓.๒.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีซับซ้อนเพราะมีทั้งปัญหาของยา ปัญหาของคนและปัญหาสังคมประกอบกัน ปัจจัยที่เป็นสาเหตุบางอย่างก็อาจแก้ไขได้ แต่บางอย่างก็แก้ไขไม่ได้เลยในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงจำเป็นจะต้องประเมินลักษณะของปัญหาและทรัพยากร ตลอดจนวิธีการที่มี แล้ววางเป้าหมายที่เหมาะสมและเป็นไปได้ และกำหนดแผนดำเนินการให้ดีกว่าที่จะให้ปัญหาการติดยาหมดไปจากประเทศหรือสังคมโดยสิ้นเชิงนั้น ย่อมเป็นการหวังผลเลิศเกินไป และมีโอกาสที่จะสำเร็จได้น้อยมาก เป้าหมายที่เหมาะสม ควรจะเป็นการป้องกันและลดปัญหาลงจนอยู่ในระดับที่มีผลเสียหายต่อสังคมน้อยที่สุด^{๓๔}

การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเยาวชนในการศึกษาลักษณะการใช้ยาเสพติดในโรงเรียนพบว่าเยาวชนบางคนไม่สนใจและไม่ลองยาเสพติดเลย และยาเสพติดไม่เป็นปัญหาสำหรับเขาหากเปรียบเทียบกับโรคอื่นที่คนบางคนไม่เป็นโรค แม้จะตีรับเชื้อโรค เราก็มักเรียกว่า มีภูมิคุ้มกัน เด็กบางคนก็ไปลองยาเสพติด แต่หยุดได้ก่อนที่จะถลำลึก และเกิดปัญหาการติดยา และก็มีบางคนที่ตั้งใจอมแถมจนเป็นทาสยาเสพติด^{๓๕}

สภาวะที่เป็นภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติด ที่ครูหรือผู้ปกครองจะช่วยสร้างให้แก่เด็กหรือเยาวชนได้แก่

๑. ให้ความรู้ ความรู้ที่ถูกต้องย่อมมีส่วนเป็นเครื่องคุ้มกันไม่ให้เด็กไปใช้ยาเสพติด และไม่ให้อัฒกหลอกให้กระทำผิดได้ การกล่าวถึงโทษของยาเสพติดเกินความจริง และสร้างความกลัว

^{๓๓} พูนสุข นิติวัฒน์, “การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗.

^{๓๔} สมจิตต์ วงศ์ป่า, การพยาบาลผู้ป่วยวัยรุ่นเสพยาบ้า, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันยาเสพติดธัญญารักษ์, ๒๕๔๖), หน้า ๙๗-๙๘.

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๗-๙๘.

เกิดกว่าเหตุ อาจให้ผลตรงกันข้าม เพราะเด็กอาจได้รับความรู้สึกอีกด้านหนึ่งจากเพื่อนที่อาจเป็นผู้มีประสบการณ์การใช้ยา และมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าความรู้ที่ได้รับไว้เดิมนั้นไม่ถูกต้องและไม่น่าเชื่อถือ ทำให้เด็กขาดหลักยึดเหนี่ยว

อีกประการหนึ่งเด็กบางคนใช้ยาเสพติดเพราะต้องการกระทำในสิ่งที่เป็นการผจญภัย และโลดโผน การกล่าวถึงโทษของยาเสพติดยิ่งมาก เด็กก็อาจรู้สึกยิ่งโลดโผนและน่าลองมากขึ้น ฉะนั้น ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัยจึงเป็นสิ่งจำเป็น

๒. เจตคติ และค่านิยม เจตคติที่ดีต่อชีวิต การรู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี การมีระเบียบวินัย การยับยั้งชั่งใจ ความยังคิด ย่อมเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่จะป้องกันไม่让孩子นำตัวเข้าสู่ปัญหาเสพติด

๓. การปลูกฝังทางบุคลิกภาพ ในการศึกษาปัญหาเสพติดในโรงเรียน คณะวิจัยจากสถาบันวิทยาศาสตร์การแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๑ พบว่า เด็กที่ใช้กัญชาและฝิ่น มีอัตราการเคยมีปัญหาล่นการพนันด้วยเงินจำนวนมาก และอัตราการจำนำของสูงกว่าเด็กนักเรียนที่ไม่ใช้ยามากอุปนิสัยที่ไม่ดีเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นมาก่อนการใช้ยาและติดยาเสพติดแสดงว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพหรือสภาพจิตผิดปกติมีแนวโน้มที่หันไปใช้ยาเสพติด ซึ่งอาจเนื่องจากการขาดการยับยั้งชั่งใจหรือจากการที่ยาเสพติดช่วยลดความตึงเครียดของจิต ฉะนั้นในการอบรมเลี้ยงดูบุตร บิดามารดาจึงควรให้ความรัก ความอบอุ่น ให้อิสระแก่เขาพอสมควรไม่ปกป้องมากเกินไปจนเด็กไม่เป็นตัวของตัวเองบิดามารดาต้องส่งเสริมให้เด็กรู้จักตัดสินใจต่าง ๆ ด้วยตนเอง รู้จักพึ่งตนเองและให้รู้ว่าสิ่งใดดีไม่ดีจากการวินิจฉัยของตนเอง ให้เขามีคุณธรรมประจำใจมีความตั้งใจใฝ่ดี รักความก้าวหน้าในชีวิต รู้จักปรับตัวให้มีสุขภาพจิตดี ภูมิคุ้มกันดังกล่าวนี้ เกิดจากการอบรมสั่งสอน และประสบการณ์ในชีวิตของเด็กตั้งแต่เล็กจนโต ดังนั้น ปัญหาเสพติดส่วนหนึ่งเกิดจากการอบรมสั่งสอน และประสบการณ์ในชีวิตของเด็กตั้งแต่เล็กจนโต จึงเห็นได้ว่าปัญหาเสพติดส่วนหนึ่งเกิดจากความบกพร่องในการอบรมป้อนนิสัยเด็กในระยะแรก ๆ ^{๓๖}

การแก้ไขปัญหาก็เริ่มจากการรณรงค์ให้ครอบครัว ซึ่งถือเป็นสังคมที่ใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากที่สุดหันมาให้เวลากับบุตรหลานและร่วมแก้ไขปัญหาด้วยกัน สังคมโรงเรียนและสถานศึกษาที่ต้องมีการติดตามสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาที่จะเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการจัดตั้งคลินิกเรียนมาเพื่อให้คำปรึกษากับผู้ติดยาเสพติดที่ต้องการจะเลิก รณรงค์ให้สังคมเห็นว่าผู้ติดยาเสพติดคือผู้ป่วยที่ต้องการกลับเข้ามาอยู่ในสังคมโดยได้รับการยอมรับจากสังคมทุกระดับดังนั้นเพื่อไม่ให้วัยรุ่นเข้าไปยุ่งกับยาเสพติดอีก โดยมีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่น การรณรงค์ให้วัยรุ่นคลายเครียดด้วยการใช้กีฬาเพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ไม่หันไปพึ่งพายาเสพติด มีการให้ความสนใจการแสดงความคิดเห็นของวัยรุ่นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้วัยรุ่นได้เกิดมีความรู้สึกภูมิใจในตัวเอง และกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

^{๓๖} กรมสุขภาพจิต, สุขภาพจิตดีด้วยอีคิว, เอกสารการประชุมวิชาการสุขภาพจิต ปี ๒๕๔๓, (นนทบุรี: วงศ์มลโปรดักชั่น, ๒๕๔๓), หน้า ๗.

๓.๓.๓ ปัญหาการก่ออาชญากรรมและการกระทำผิดกฎหมายในวัยรุ่น

ความรุนแรงในกลุ่มวัยรุ่นมีมานานแล้ว เดิมปัญหานี้ มักจะเป็นไปในลักษณะของการยกพวกตีกันระหว่างกลุ่มวัยรุ่น ต่างสถาบัน/ต่างสี โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับอาชีวศึกษา แต่ในปัจจุบันได้แผ่ขยายออกไปยังกลุ่มวัยรุ่นที่อายุน้อยลง เช่น การทำร้ายร่างกายกันในโรงเรียน และยังขยายออกไปเป็นการใช้กำลังเพื่อแก้ปัญหา เช่น เกี่ยวกับความรัก เพื่อศักดิ์ศรี เลียนแบบพฤติกรรมในละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นความรุนแรงของวัยรุ่น เกิดจากกระแสวัตถุนิยมได้เข้ามาแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของวัยรุ่น ผ่านช่องทางของสื่อมวลชน และเทคโนโลยี ที่หลากหลาย จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างของสถาบันทางสังคม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในสังคมสาเหตุการเกิดปัญหาความรุนแรงของวัยรุ่น ส่วนหนึ่งเกิดจากวัยรุ่นปัจจุบัน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการมอมเมาเพลิติเพลินสนุกสนานกับสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ขาดการควบคุมตนเองอันเนื่องมาจากการถูกรอบล้อมด้วยมรสุมของอบายมุข และวัตถุนิยม ทำให้ไม่สามารถบังคับตนเองให้กระทำคุณงามความดีได้^{๓๓๗}

วัยรุ่นที่ประกอบอาชญากรรมหรือกระทำผิดกฎหมายมักจะมาจากครอบครัวที่แตกแยกขาดความอบอุ่น เมื่อมาพบกับเพื่อนที่มีพื้นฐานครอบครัวใกล้เคียงกันจึงพากันใช้เวลาว่างในทางที่ไม่เกิดประโยชน์ โดยเริ่มจากการที่ทำตัวเกเร หนีโรงเรียน ต่อมาก็หนีออกจากบ้านมาอยู่รวมกัน และอาจมีการรวมกลุ่มกันมั่วสุมทางเพศ หรือเสพยาเสพติด วัยรุ่นเหล่านี้ยังขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงตนเอง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเลี้ยงชีพโดยการประกอบอาชญากรรม เช่นการลักขโมย การปล้นจี้ทรัพย์ การค้ายาเสพติด หรือขายบริการทางเพศ เป็นต้น^{๓๓๘}

ในการศึกษาวิจัยทฤษฎีทางสังคมวิทยา จิตวิทยาและอาชญาวิทยา ที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ความรุนแรง มีดังต่อไปนี้^{๓๓๙}

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้เสนอแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากกระบวนการเรียนรู้ การขัดเกลาของสังคม เด็กที่มีประสบการณ์ความรุนแรงที่บ้าน ทั้งการมีประสบการณ์โดยตรงจากการถูกทารุณ หรือการเห็นความรุนแรงจากพ่อแม่ มักมีแนวโน้มของการเป็นผู้กระทำความรุนแรงหรือตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจากบุคคลอื่นเมื่อโตขึ้น เหตุเพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ซึ่งบุคคลเรียนรู้การแสดงบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงและบทบาทของพ่อแม่ลูก เป็นสถาบันทางสังคมแรกที่จะเรียนรู้วิถีจัดการกับความเครียด วิกฤตการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งในหลายกรณีก็เป็นแหล่งบ่มเพาะการยอมรับความรุนแรง หรือการมีแนวคิดใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

๒. ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม ทฤษฎีควบคุมที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในวงการอาชญาวิทยา คือทฤษฎีความผูกพันทางสังคมของทราวิส เฮอร์ซีย์ กล่าวว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้อง

^{๓๓๗} พระสรวิชัย อภิพลโย, ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, “การสร้างและพัฒนาแบบการลดพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่นตามแนวทางพระพุทธศาสนา”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๐-๒๑.

^{๓๓๘} ชาอิตะห์ เกศา, “วัยรุ่นกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๘), หน้า ๑๙.

^{๓๓๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙-๓๓.

อธิบายแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นของพฤติกรรมอาชญากรรม เนื่องจากมนุษย์มีความสามารถโดยธรรมชาติที่จะประกอบอาชญากรรมอยู่แล้ว โดยบุคคลที่มีความผูกพันกับองค์กรหรือกลุ่มในสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ตลอดจนเพื่อนฝูง มักมีแนวโน้มที่จะไม่ประกอบอาชญากรรม หลักสำคัญของทฤษฎีนี้ คือความผูกพันทางสังคม โดยทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า “บุคคลที่มีความผูกพันทางสังคมน้อย จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมอาชญากรรม” ซึ่งองค์ประกอบของความผูกพันทางสังคมมี ๔ ประการ คือ

ประการที่ ๑ ความผูกพัน คือการที่บุคคลมีความผูกพันหรือมีความรักใคร่หรือมีความสนใจกับความรู้สึกนึกคิดต่อบุคคลอื่น ซึ่งความผูกพันนี้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะพัฒนาการยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะควบคุมตนเองให้เป็นคนที่ดีงาม ดังนั้น ความผูกพันจึงเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์หรือด้านความรักของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม ดังนั้น การยอมรับบรรทัดฐานของสังคมและการพัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ขึ้นอยู่กับความผูกพัน ซึ่งครอบครัว โรงเรียน และเพื่อน เป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันในสังคม

ประการที่ ๒ ข้อผูกมัด คือการที่บุคคลผูกมัดกับการดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมของสังคม ศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะประกอบอาชีพสุจริต และเพื่อที่จะให้ประสบความสำเร็จในชีวิต จึงส่งผลให้บุคคลไม่ยอมทำผิดกฎหมาย เนื่องจากเป็นการเสี่ยงต่อการสูญเสียความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น ข้อผูกมัดจึงเป็นองค์ประกอบด้านความมีเหตุผลของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม ดังนั้นคนที่ผูกมัดต่อการดำเนินชีวิตตามรูปแบบของสังคม การเรียนหนังสือให้สูง ๆ เพื่อที่จะประกอบอาชีพที่ดีมีความสำเร็จในอนาคต ทำให้คนไม่ยอมทำผิดกฎหมาย เพราะการทำผิดกฎหมายจะทำลายโอกาสของความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นข้อผูกมัดจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ควบคุมพฤติกรรมให้เกิดอาชญากรรม

ประการที่ ๓ การเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง คือการที่บุคคลได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเป็นเหตุให้บุคคลถูกจำกัดเวลาที่จะไปประกอบอาชญากรรม เนื่องจากเวลาส่วนมากได้ถูกใช้ไปกับกิจกรรมของสังคม ดังนั้น การเข้าร่วมจึงเป็นองค์ประกอบด้านกิจกรรมของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่มีต่อสังคม ดังนั้น การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมทำให้เหลือเวลาน้อยที่จะคิดประกอบอาชญากรรม เพราะเวลาส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมนั่นเอง

ประการที่ ๔ ความเชื่อ คือระดับของความเชื่อที่บุคคลมีต่อค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม หากสังคมมีระดับความเชื่อต่อค่านิยมและบรรทัดฐานในสังคมสูงก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำความผิดกฎระเบียบของสังคม ดังนั้น ความเชื่อจึงเป็นองค์ประกอบด้านจริยธรรมของพันธะ หรือสัญญาที่ผูกมัดบุคคลมีต่อสังคม ดังนั้น คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันจะมีความเชื่อที่เหมือนกัน ความรู้สึกต่อบรรทัดฐานและค่านิยมที่เหมือนกัน คนเหล่านี้จะไม่ประกอบอาชญากรรม ในทางกลับกันจะมีศีลธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม

๓.๓.๓.๑ เหตุปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นก่ออาชญากรรม

๑. ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง เกิดจากแนวความคิดของ Sutherland ทฤษฎีนี้พยายามอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่า สภาพแวดล้อมของสังคมมีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมได้อย่างไร โดยมุ่งเน้นพฤติกรรมจากการวิเคราะห์ระดับบุคคลว่า “ทำไมบางคนจึงมีพฤติกรรม

เปียงเบน ขณะที่บางคนไม่มีพฤติกรรมเปียงเบน” โดยเน้นว่าพฤติกรรมเปียงเบนเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยติดต่อกับบุคคลเหล่านั้น ขึ้นอยู่กับระยะเวลา และบ่อยครั้งที่ติดต่อสัมพันธ์ ฉะนั้น การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมเช่นไร เป็นผลจากสังคมและวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมซึ่ง Sutherland ได้มีข้อเสนอตั้งนี้^{๔๐} พฤติกรรมของอาชญากรรม สามารถเรียนรู้ได้ คือพฤติกรรมทางอาชญากรรมมิใช่เป็นการถ่ายทอดทางพันธุกรรม เกิดจากการเรียนรู้ และฝึกอบรมบุคคลที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมให้ประกอบอาชญากรรม

๒. พฤติกรรมทางอาชญากรรม สามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลอื่น โดยกระบวนการติดต่อกัน เป็นได้ทั้งการอบรมสั่งสอนได้พบเห็นหรือรับรู้คำบอกเล่าสืบต่อมา

๓. หลักการสำคัญของการเรียนรู้พฤติกรรมทางอาชญากรรม จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการติดต่อกันภายในกลุ่มอย่างใกล้ชิด การติดต่อโดยผิวเผินหรือการพบปะชั่วคราวไม่ใช่ปัจจัยสำคัญของการถ่ายทอดพฤติกรรมทางอาชญากรรม

๔. การเรียนรู้พฤติกรรมทางอาชญากรรม จะประกอบไปด้วย

- วิธีการที่จะประกอบอาชญากรรม ซึ่งจะมีความหมายยากง่ายแตกต่างกันออกไป
- แรงบันดาลใจ แรงขับเคลื่อนภายใน ความมุ่งหมาย ทศนคติ

๕. การเรียนรู้ถึงแรงบันดาลใจและแรงขับเคลื่อนภายใน จะเป็นการเรียนรู้จากกฎหมายบ้านเมือง ในทางที่นิยมชมชอบ หรือเป็นปฏิกิริยากันได้ ทั้งนี้เพราะในบางสังคมสมาชิกได้รับการอบรมสั่งสอนให้เคารพกฎหมาย แต่ในกลุ่มนอกกฎหมายย่อมถือว่า การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นค่านิยมที่ได้รับการยกย่อง

๖. เด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพราะเห็นว่าการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองเป็นสิ่งที่มีความน่านิยม มากกว่าการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งประเด็นนี้ถือเป็นหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้ เพราะโดยธรรมชาติแล้ว พฤติกรรมของเด็กจะดีหรือไม่ดีย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่จะชักนำไป บุคคลที่เป็นอาชญากรรมเพราะมีความเกี่ยวข้องและเคยชินต่อพฤติกรรมทางอาชญากรรมจนถูกกลืนและถลำตัวเข้าไป

๗. ความสัมพันธ์ของความแตกต่าง หมายถึงความแตกต่างในช่วงระยะเวลา ความสม่ำเสมอ และลำดับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรรม หรือพฤติกรรมที่เป็นปฏิกิริยาต่ออาชญากรรม จากการศึกษาพฤติกรรมของเยาวชน อาจพบว่าพฤติกรรมเกรงเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ ขณะที่เด็กกำลังพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมดังกล่าวนี้ถ้าเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการพัฒนาและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอแล้ว พฤติกรรมเกรงก็อาจเป็นพฤติกรรมทางอาชญากรรม

๘. เรียนรู้พฤติกรรมทางอาชญากรรมสัมพันธ์กับแบบอาชญากรรมและแบบที่ต่อต้านอาชญากรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับกลไกการเรียนรู้ในทางอื่น ๆ ด้วย กระบวนการนี้หมายความว่า การเรียนรู้พฤติกรรมทางอาชญากรรมไม่จำกัดอยู่เพียงกระบวนการของการเลียนแบบเท่านั้นบุคคลที่

^{๔๐} อิติ รัตนโชติ, “วัยรุ่นหญิงกับการสูบบุหรี่: ศึกษาเฉพาะนักเรียนหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพฯ”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๓๙.

ล้อเลียนหรือชักชวนก็อาจเรียนรู้พฤติกรรมทางอาชญากรรมได้ โดยมีสัมพันธ์กับพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งไม่ใช่การเลียนแบบ

๙. ขณะที่อาชญากรรมเป็นการแสดงออกถึงความต้องการโดยทั่วไปและค่านิยมแต่พฤติกรรมทางอาชญากรรม ไม่สามารถอธิบายหรือตัดสินใจได้จากความต้องการ และค่านิยมนั้น ๆ ในขณะที่พฤติกรรมปกติก็เป็นการแสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมอย่างเดียวกัน Sutherland พยายามอธิบายและชี้ให้เห็นว่า พวกเขาอาจใช้วิธีขโมยเพื่อให้ได้ทรัพย์สินเหล่านั้นมา และขณะเดียวกันกรรมกรก่อสร้างทำงานด้วยความซื่อสัตย์ เพื่อให้ได้ทรัพย์สินนั้นมา ทรัพย์สินหรือเงินทองหรือค่านิยมในสังคมและเป็นความต้องการทั่ว ๆ ไปของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ค่านิยมและความต้องการจึงไม่สามารถนำมาตัดสินพฤติกรรมทางอาชญากรรมได้^{๔๑}

พระสรวิชญ์ อภิปัญญา, ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ อ้างในงานวิจัยเรื่อง “การสร้างและพัฒนารูปแบบการลดพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่นตามแนวทางพระพุทธศาสนา” ว่า เพื่อน มีบทบาทเป็นอย่างมากในพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นเพราะวัยรุ่น เป็นวัยที่ต้องการการยอมรับในหมู่พวก นอกจากนี้ยังมีคนใกล้ชิด บุคคลมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของคนที่อยู่ใกล้ชิดเช่น คนใกล้ชิดมีความเคยชินและนิยมการใช้ความรุนแรง หรือการดื่มแอลกอฮอล์ หรือสิ่งเสพติดซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมความรุนแรง^{๔๒}

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมของวัยรุ่น ได้แก่ ธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความมุกทะลุ ใจเร็ว หุนหัน ก้าวร้าว เป็นต้น ขาดการควบคุมพฤติกรรมที่เหมาะสม ด้อยการศึกษา มีปัญหาขาดการดูแลเอาใจใส่ และมีประสบการณ์ในการทำร้ายผู้อื่น มีเจตคติความเชื่อที่ผิด มีประสบการณ์ถูกทำโทษทางกายหรือเคยพบเห็นความรุนแรง

๒. ปัจจัยครอบครัวและคนใกล้ชิด สิ่งแวดล้อมทางครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่น ได้แก่

๒.๑ บิดามารดาผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่ควบคุมตั้งแต่เด็กและใช้การลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง หยาบคาย

๒.๒ บิดามารดามีความขัดแย้งกัน ครอบครัวขาดความสัมพันธ์ ความผูกพันกัน มักมีการทำร้ายกันในบ้าน

๒.๓ มารดามีบุตรเมื่ออายุน้อย

๒.๔ มีประสบการณ์ที่บิดามารดาแตกแยกหรือหย่าร้างกันตั้งแต่วัยเด็ก

๒.๕ คบเพื่อนไม่ดี

๓. ปัจจัยชุมชนและสังคม เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งสังคม การเมืองและวัฒนธรรม ได้แก่

๓.๑ การรวมกลุ่มเป็นแก๊งของวัยรุ่น มีการจัดหาอาวุธปืน ยา และใช้กำลังต่อสู้กันระหว่างกลุ่ม

๓.๒ มีสื่อที่ปรากฏให้เห็นความรุนแรงและความก้าวร้าว

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙-๓๓.

^{๔๒} พระสรวิชญ์ อภิปัญญา, ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, “การสร้างและพัฒนาแบบการลดพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่นตามแนวทางพระพุทธศาสนา”, รายงานการวิจัย, หน้า ๑๒.

๓.๓ ขาดความร่วมมือประสานงาน และความสัมพันธ์ของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เป็นชุมชนเมืองใหญ่ที่ต่างคนต่างอยู่ขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ชุมชนมีการทำร้ายฆาตกรรมกันสูง มีความยากจน เมืองที่ไม่มีความสงบ จลาจล หรือสงครามมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

๓.๔ ประเทศที่มีการปกป้องสิทธิมนุษยชนต่ำความแตกต่างของชนชั้นสูง วัฒนธรรมที่เอื้อให้เกิดความรุนแรง^{๔๓}

ดังนั้น การคบเพื่อน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นก่อความรุนแรง อาชญากรรมการมีพฤติกรรมความก้าวร้าว การใช้กำลังประทุษร้าย บังคับ ชูเชิญ คูกคาม ทำอันตราย หรือ ครอบงำด้วยความรำคาญต่อร่างกายและจิตใจของตนเองและผู้อื่น

มีงานวิจัยที่กล่าวถึงพฤติกรรมการควบคุมตนเอง มีการยับยั้งชั่งใจหรือมีขันติความอดทน ดังนี้

แบนดูรา ให้นิยามของการควบคุมตนเองว่า การควบคุมตนเองหมายถึงความสามารถในการกำหนดตนเองของบุคคล ด้านความคิด อารมณ์ความรู้สึกและการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่บุคคลต้องการไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในใจ^{๔๔}

ยูพานี ภูมิศรีแก้ว กล่าวถึงการควบคุมตนเองว่า การควบคุมตนเองนั้นหมายถึงความสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความเสียสละ หรืออดทนในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้^{๔๕}

กาญจนา พูนสุข กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลกระทำเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีรวมกัน ซึ่งจะต้องเลือกพฤติกรรมที่ให้ผลกรรมขัดแย้งกันคือมีความน่าพอใจมากกว่าโดยผลกรรมที่มีความพอใจมากกว่าต้องใช้ความอดทนสูง และระยะเวลานาน ผลกรรมที่มีความพอใจน้อยจะใช้ความอดทนต่ำและระยะเวลาสั้น^{๔๖}

๓.๓.๓.๒ การป้องกันการกระทำความผิดกฎหมายในวัยรุ่น

๑. ครอบครัว ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมแรกที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของนักเรียนอาชีวศึกษา ครอบครัวต้องให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อนักเรียนอาชีวศึกษา โดยภาครัฐต้องให้ความรู้และฝึกอบรมพ่อแม่หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ จัด

^{๔๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑-๒๒.

^{๔๔} Bandura Albert, *Social Foundations of Thought and Action*, (Newjersey: Prentice-Hall, Inc, 1986), p. 140.

^{๔๕} ยูพานี ภูมิศรีแก้ว, “ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนกับความต้องการออกกำลังกายของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑.

^{๔๖} กาญจนา พูนสุข, “การศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง การใช้สัญลักษณ์เงื่อนไขเป็นกลุ่มและรายบุคคลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๒๗ (บ้านชำเม็ง) อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”, *ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

สถานที่หรือกิจกรรมสำหรับครอบครัว เช่น สวนหย่อม ป่าชุมชน ค่ายครอบครัว วนอุทยาน พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ลานดนตรี ลานคนเมือง เป็นต้น พัฒนาและจัดหาสื่อหรือสื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ความรู้ส่งเสริมความเข้าใจในครอบครัว ให้ความรู้ตามอัธยาศัยแก่เด็กและครอบครัว ส่งเสริมสนับสนุนให้การศึกษาแก่พ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่ให้มีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการเลี้ยงดูบุตร โดยให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีทักษะการเลี้ยงดูลูกและอบรมสั่งสอนลูกด้วยความรักและเข้าใจ ไม่ปล่อยปละละเลยเด็ก หรือไม่อบรมสั่งสอนลูก เพื่อให้ครอบครัวมีความสุข และป้องกันปัญหาครอบครัวแตกแยก

๒. สถานศึกษา สถานศึกษาเปรียบเสมือนเป็นพ่อแม่คนที่สองของเด็กและเยาวชน รัฐควรให้ความสนใจใส่แก่สถานศึกษา ด้วยการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ให้นักเรียนอาชีวศึกษามีความรู้คู่คุณธรรม โดยเน้นด้านวิชาการและการปฏิบัติไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เป็นการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานำไปพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ในการจัดระบบงานดังนี้

๒.๑ การจัดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก

จากสภาพปัญหาที่ไม่เพียงแต่มีการยกพวกทำร้ายกันระหว่างเด็กต่างโรงเรียนเท่านั้น ในแต่ละโรงเรียนเองยังมีเด็ก ก่อการทะเลาะวิวาท การข่มขู่ การข่มเหงรังแกกัน เช่น เด็กนักเรียนใหม่ถูกเด็กนักเรียนเก่ารังแก หรือเด็กที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากเพื่อนคนอื่นมักจะถูกล้อเลียนถูกข่มเหงรังแก หากพิจารณาสาเหตุที่ทำให้เด็กทะเลาะกันข่มเหงรังแกกัน เป็นเพราะเด็กขาดทักษะในการจัดการปัญหาและขาดทักษะในการควบคุมอารมณ์ตนเอง ดังนั้นโรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะการสร้างความรู้สึกรู้สึกเห็นอกเห็นใจ การเข้าใจกัน ความสามัคคี เช่น กิจกรรมที่ช่วยน้องในช่วงเปิดเทอม การมีเพื่อนคู่หู (Buddy) โดยจับคู่เด็กที่มีความแตกต่างกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้เด็กเรียนเก่งคู่กับเด็กเรียนไม่เก่ง เด็กแข็งแรงคู่กับเด็กอ่อนแอ กิจกรรมค่ายลูกเสือ กีฬาสี ในปัจจุบันงานกีฬาสีกลายเป็นเรื่องแพ้ชนะ การใช้ความรุนแรงต่อกันมากกว่าสามัคคีช่วยเหลือกัน ชุมชนต่าง ๆ การฝึกทักษะให้เด็กรู้จักจัดการปัญหาและควบคุมอารมณ์ตนเอง

๒.๒ การจัดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กนักเรียน

กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ควรเสริมสร้างการสื่อสารแบบ 2 ทาง ระหว่างครูกับเด็ก และครูควรมีทักษะในการประเมินสถานะเด็ก ประเมินความต้องการของเด็ก อีกทั้งควรมีความรู้และทักษะในการแทรกแซงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก ทักษะในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ทั้งนี้เมื่อครูทราบสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาแล้วครูสามารถเข้าไปแทรกแซงจัดการปัญหาและให้บริการแก่เด็กได้ ตรงตามความต้องการจำเป็นของเด็ก

๒.๓ การจัดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและครู

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูเป็นสิ่งสำคัญ ในการช่วยกันดูแลและคุ้มครองเด็ก แต่ปัจจุบันพ่อแม่ส่วนใหญ่มักจะโยนบทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาลูกให้เป็นบทบาทของโรงเรียน ส่วนโรงเรียนเห็นว่าเป็นบทบาทของผู้ปกครอง

แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ เช่น จัดพบปะผู้ปกครองเทอมละ 1 ครั้ง (พบเป็นการส่วนตัว) โดยนำเอาปัญหาของเด็กมาคุยกันและร่วมกันหาทางออก ร่วมกับผู้ปกครองใน

การกำหนดกฎเกณฑ์ความปลอดภัยสำหรับเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน จัดเวทีแลกเปลี่ยนหรือจัดกิจกรรมที่เน้นการสื่อสารระหว่างกัน จัดอบรมผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องทักษะการเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก

๓. หน่วยงานภาครัฐ ถึงแม้ว่าจะมีการปฏิรูประบบราชการแล้วก็ตาม แต่การทำงานของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาค่าเด็ก และเยาวชน ยังขาดการประสานงาน และเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง เช่น หน่วยงานรัฐบาลบางแห่งที่ดูแลเรื่องปัญหาเยาวชน เสพติด ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ทำให้ไม่มีการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ขาดแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาค่า กล่าวคือหน่วยงานภาครัฐควรกำหนดตำแหน่งและลักษณะงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาค่าเด็กและเยาวชนได้ เช่น การมีหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในระดับกรม ในการดำเนินงานพัฒนา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม) คุ้มครอง แก้ไขปัญหาค่า และบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชน ให้บริการอย่างครบวงจรแก่เด็ก เยาวชนและครอบครัว

๔. สังคม โดยทั่วไปสังคมมักจะมีทัศนคติว่า เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาค่าจะต้องได้รับการลงโทษ เช่น ส่งเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ทำให้เด็กและเยาวชนมีปัญหาค่าความกดดัน และอาจก่อให้เกิดปัญหาได้อย่างไม่จบสิ้น ดังนั้น สังคมจึงควรเข้าใจเด็ก โดยเฉพาะสื่อมวลชนต้องเป็นสื่อกลางในการเสนอข่าว เพื่อให้คนในสังคมมีความรู้สึกที่ดีในตัวเด็กและไม่ควรนำเสนอข่าวที่เน้นความรุนแรงจนทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ และควรเพิ่มสถานที่ออกกำลังกายหรือสวนสาธารณะ กีฬา สันทนาการและกิจกรรมต่างๆทางสังคมเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถพัฒนาตนเอง สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และที่สำคัญสังคมไม่ควรมองเด็กและเยาวชนเหล่านี้ว่ามีปัญหาค่า แต่สังคมควรตระหนักว่าเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาค่าพฤติกรรม มาจากสาเหตุที่สังคมแวดล้อมของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ เป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเช่นที่ว่ามี จึงควรแก้ไขที่ต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหาค่า^{๔๗}

การควบคุมตนเองเป็นความสามารถทางปัญญาของบุคคลในการคาดการณ์ในอนาคต เล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองได้ ทำให้สามารถวางแผนการปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือเป้าหมายที่ตนเองต้องการ และป้องกันผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เมื่อวัยรุ่นมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีการวางแผนที่ดีแล้ว เขาจะใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งเพื่อกำหนดตนเองด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่บุคคลมุ่งหวังไว้ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรือเหตุการณ์ที่ยั่ววนจิตใจ

๓.๔ สรุป

ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการใช้สารเสพติด และปัญหาการก่ออาชญากรรมและการกระทำผิดกฎหมายในวัยรุ่น ในมุมมองทางสังคมแล้ว ล้วนมองปัญหาไปที่องค์ประกอบของสังคมเป็นหลักที่จะต้องแก้ไข เช่นสถาบันครอบครัว โรงเรียน มหาวิทยาลัยในการให้

^{๔๗} สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวทางแก้ไขพฤติกรรมเยาวชนที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด”, บทความ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.ryt9.com/s/ryt9/160839\[๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐\]](http://www.ryt9.com/s/ryt9/160839[๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐]).

ความรู้ความเข้าใจการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องทั้งที่จริงแล้ว องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในช่วงวัยรุ่นที่วัยรุ่นให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ คือเพื่อนหรือมิตร ทุกครั้งที่วัยรุ่นมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านใด วัยรุ่นนิยมที่จะปรึกษาเพื่อนที่อยู่รวมกลุ่มหรือก๊วนเดียวกันมากกว่าที่จะปรึกษาคนที่บ้านและครูที่โรงเรียน ดังนั้นในบทต่อไปผู้วิจัยนำเสนอความสำคัญของซันติและโสรัจจะเพื่อแก้ปัญหาการคบเพื่อนของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน